

EL MOSAIC DEL MEU BARRI

Balanç de cinc anys d'existència 2017-2021

Redacció del dossier:

MONTserrat PUGÈS I DORCA
KUSI COLONNA-PRETI

Octubre de 2022

SUMARI

Introducció	3
Evolució del lloc web.....	4
Inventari participatiu	7
01 <i>Campanyes de participació i de difusió (2017 i 2018)</i>	<i>7</i>
02 <i>Participació</i>	<i>12</i>
03 <i>Contingut de l'inventari.....</i>	<i>15</i>
Què és un mosaic?	20
Consells de conservació	23
Itineraris	26
Entrevistes	29
Mètriques del lloc web	31
01 <i>Glossari.....</i>	<i>31</i>
02 <i>Visites.....</i>	<i>32</i>
03 <i>Pàgines més visitades.....</i>	<i>35</i>
04 <i>Usuaris</i>	<i>38</i>
Activitats col·laterals	40
01 <i>Barcelona Turisme.....</i>	<i>40</i>
02 <i>Vestibularia</i>	<i>40</i>
03 <i>Jornada d'estudis sobre la protecció d'interiors patrimonials en col·laboració amb el COAC.....</i>	<i>40</i>
04 <i>Difusió i expansió del projecte</i>	<i>40</i>
05 <i>Assessorament patrimonial....</i>	<i>41</i>
Conclusions	48
Propostes	50
01 <i>Participació.....</i>	<i>50</i>
02 <i>Col·laboració amb altres àrees de l'Ajuntament</i>	<i>50</i>
03 <i>Optimització del lloc web</i>	<i>52</i>
04 <i>Itineraris.....</i>	<i>52</i>
05 <i>Recerca.....</i>	<i>53</i>

INTRODUCCIÓ

El 2016, el Servei d'Arqueologia / ICUB va engregar el projecte anomenat *El mosaic del meu barri* arran de la celebració, a Barcelona, del XIIIè Congrés Internacional de de Mosaics, celebrat l'octubre del 2017. Orientat al coneixement del patrimoni, però ja no entre especialistes, el projecte es dirigeix a la ciutadania amb l'objectiu de **descobrir, valorar i conservar** el patrimoni musivari de la ciutat.

El mosaic del meu barri es concreta a través d'un lloc web que es va inaugurar el 8 de maig del 2017 i que, a dia d'avui, segueix obert (www.barcelona.cat/mosaics). Tanmateix, no es ceneix al web, amb el temps ha ultrapassat els límits virtuals amb intervencions concretes.

El projecte compta amb cinc eixos de treball, reflectits en les cinc pestanyes del web: *Inventari participatiu*, *Què és un mosaic?*, *Consells de conservació*, *Itineraris* i *Entrevistes* i conté una sisena pestanya anomenada *Recursos*.

Al moment de l'obertura del web, es va impulsar l'*Inventari participatiu* amb una campanya de difusió coordinada amb el departament de Comunicació i Públics de l'ICUB. L'objectiu era fomentar la participació dels usuaris de la ciutat, plasmada a través l'enviament de fotografies de mosaics. Aquestes es publiquen a l'inventari del web, juntament amb una fitxa d'informació sobre el mosaic redactada pel Servei d'Arqueologia. Així, s'ha anat creant una base de dades de mosaics que es pot consultar gràcies al cercador de l'inventari.

L'èxit de la primera campanya va suscitar-ne una segona, el 2018. Les campanyes de participació es van concebre com a períodes limitats en el temps, cadascuna de dos mesos i mig. Aquesta limitació va ser definida en funció dels mitjans econòmics i personals dels què disposava el Servei d'Arqueologia per a la gestió de les dades enviades. L'interès del públic per a la informació de l'inventari va finalment motivar que l'espai de participació romangués obert –des del setembre del 2019– però sense la realització de campanyes de difusió. A finals del 2021, el lloc web comptava amb 35 pàgines relatives als eixos de treball, més 2.166 pàgines de fitxes de mosaics, és a dir un total de 2.201 pàgines.

Al llarg dels cinc anys d'existència, el web de *El mosaic del meu barri* ha evolucionat, no només amb l'enriquiment de l'inventari, també

amb la creació, modificació i supressió de pàgines en funció de l'interès del públic i dels nous coneixements adquirits. Observem que l'activitat principal –abans de participació– ha donat lloc a l'activitat de consulta de la informació disponible. D'altra banda, la difusió i la popularitat que ha anat adquirint el projecte, tant al si de l'Ajuntament com entre el públic general, han portat a col·laboracions i activitats col·laterals que són, finalment, l'assoliment del projecte.

Aquest informe respon a l'encàrrec efectuat pel Servei d'Arqueologia amb el propòsit de realitzar un balanç dels cinc primers anys del projecte davant la gran quantitat d'informació i feina generada. Però també és l'oportunitat per preguntar-se quina és l'orientació que es vol donar a *El mosaic del meu barri* a curt i mig termini.

EVOLUCIÓ DEL LLOC WEB

El lloc web s'ha modificat al llarg dels cinc anys d'existència amb la creació i la transformació del contingut i amb la supressió d'algunes pàgines.

RESUM DE LES MODIFICACIONS DEL LLOC WEB

- 2017** El lloc web s'estrena amb 6 pestanyes a les quals es pot accedir des de la portada:
- *Inventari participatiu*: inclou les 2 subpàgines *Participa!* i *Bases de participació a l'inventari* a més de les pàgines de les fitxes de mosaics.
 - *Què és un mosaic*, amb 9 subpàgines: *Mosaic de tessell-les*, *Alicatat*, *Mosaic de rajola ceràmica*, *Trencadís*, *Mosaic de gres ceràmic*, *Mosaic hidràulic*, *Mosaic de cartó pedra*, *Terratzo*, *Breu història del mosaic a Barcelona*.
 - *Consells de conservació*, amb 4 subpàgines: *Consells per a mosaics de gres ceràmic*, *Consells per a mosaics de rajoles*, *Consells per a mosaics hidràulics*, *Consells per a trencadís*.
 - *Itineraris*: sense contingut.
 - *Activitats*.
 - *Contacte*.
- 2018**
- Publicació de 4 itineraris a la pestanya *Itineraris*.
 - Simplificació del formulari de participació: els camps obligatoris es redueixen a l'adreça del mosaic, el correu electrònic del participant i l'autoria o anonimat de la foto.
 - Ampliació del motor de cerca de l'inventari afegint l'opció de fer una cerca per paraula clau.
 - Tractament de la informació en backend: ampliació del motor de cerca a l'apartat de *Imatges pujades* i possibilitat de previsualització de les imatges.

Aquesta evolució és el resultat de l'adquisició de nous coneixements i interessos. La Taula 1 detalla l'evolució del lloc web.

- 2019**
- Creació de la pestanya *Entrevistes* i publicació de les entrevistes a Armand Olivé Milian i Livia Garreta.
 - Manteniment del web: actualització del programari WordPress, actualització de connectors (plug-in), de les bases de dades i ajustos de gràfica al front.
- 2020**
- Publicació de l'entrevista a Nevenka Pavic a la pestanya *Entrevistes*.
 - Eliminació de la pestanya *Activitats* i creació de la pestanya *Recursos* amb 3 subpàgines: *Recursos del Servei d'Arqueologia*, *Recull de premsa i mitjans audiovisuals* i *Bibliografia*.
 - Creació de la pàgina *Mapa del web*, integrada al peu de pàgina.
 - Modificacions gràfiques: creació d'un nou tema per al lloc web.
 - Manteniment del web: actualització del programari WordPress, de connectors, de les bases de dades, ajustos de gràfica al front i ajustos en la gestió d'estadístiques per a comptabilitzar descàrregues de documents.
- 2021**
- Publicació de l'entrevista d'Angelo Gil a la pestanya *Entrevistes*.
 - Actualització de la informació relativa a la protecció de dades i galetes.
 - Manteniment del web: actualització del programari WordPress i de connectors, ajustos en llenguatge de fulls d'estil en cascada (CSS) i tema, ajustos d'imatges de portada en format vertical, modificació del formulari de càrrega d'imatges per fer compatible càrregues d'imatges amb terminació jpeg.
 - Solució de l'accés a la pàgina de WordPress: ja no apareix la pàgina d'error després d'introduir nom i contrasenya.

Taula 1: resum de les modificacions del lloc web durant el període 2017-2021

A finals del 2021, el lloc web comptava amb 35 pàgines organitzades segons el mapa següent:

<u>Portada</u>
<u>Inventari participatiu</u>
<u>Participa</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Bases de participació a l'inventari</u>
<u>Què és un mosaic?</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Mosaic de tessell·les</u> • <u>Alicatat</u> • <u>Mosaic de rajola ceràmica</u> • <u>Trencadís</u> • <u>Mosaic de gres ceràmic</u> • <u>Mosaic hidràulic</u> • <u>Mosaic de cartó pedra</u> • <u>Terratzo</u> • <u>Breu història del mosaic a Barcelona</u>
<u>Consells de conservació</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Consells per a mosaics de gres ceràmic</u> • <u>Consells per a mosaics de rajoles</u> • <u>Consells per a mosaics hidràulics</u>

Taula 2: mapa del lloc web a finals del 2021

<ul style="list-style-type: none"> • <u>Consells per a trencadís</u>
<u>Itineraris</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Mosaics a les farmàcies del Casc Antic</u> • <u>Decoracions de façana: les cases d'estiueig d'Horta</u> • <u>Rètols de mosaic: indústria i publicitat al Poblenou</u> • <u>Tècniques musives: un recorregut per Gràcia</u>
<u>Entrevistes a artistes</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Entrevista a Armand Olivé Milian</u> • <u>Entrevista a Lívia Garreta</u> • <u>Entrevista a Nevenka Pavic</u> • <u>El mosaic del carrer de la Torre: un procés creatiu compartit</u>
<u>Recursos</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Recursos del Servei d'Arqueologia</u> • <u>Recull de premsa i mitjans audiovisuals</u> • <u>Bibliografia</u>
<u>Contacta</u>
<u>Mapa del web</u>

A més de les pàgines referenciades al mapa, s'hi han d'afegir les 2.166 pàgines corresponent a les fitxes creades per a cada mosaic. Així, a finals del 2021 el web comptava un total de **2.201** pàgines.

Per donar visibilitat a l'actualització constant del web, les imatges del carrusel de la pàgina d'inici es canvien aproximadament cada dos mesos.

Conclusions

- En cinc anys, el lloc web s'ha enriquit amb 2.201 pàgines de les quals 2.166 són fitxes de mosaics.
- La fesomia del web s'ha modificat regularment en funció de les necessitats del projecte. El programari WordPress permet aportar les modificacions de manera àgil i senzilla per part dels gestors del Servei d'Arqueologia.
- Els canvis han consistit principalment en:
 - la simplificació del formulari de participació amb l'objectiu de fomentar l'enviament de fotos;
 - l'ampliació del motor de cerca de l'inventari afegint l'opció de "paraula clau", una eina de recerca eficaç i útil que ha resultat essencial per potenciar la cerca;
 - l'eliminació de la pestanya *Activitats* i la creació de la pestanya *Entrevistes*, ambdues amb l'objectiu de mostrar que l'art del mosaic és ben viu;
- la creació de la pestanya *Recursos* la qual recull la informació generada pel projecte i una bibliografia.
- El manteniment del web per part de tècnics informàtics i del personal del Servei d'Arqueologia –a través d'un encàrrec a un tècnic extern– és essencial per tenir actualitzat el lloc web, poder fer consultes i resoldre problemes de funcionament.
- Les modificacions gràfiques com les del tema apareixen com a necessàries perquè els usuaris puguin veure que el web està actiu i actualitzat. El canvi regular de les imatges del carrusel també col·labora en la visibilitat del manteniment del web.
- Observem que alguns problemes es resolen sense la nostra intervenció, al cap d'un temps. És el cas del l'error que es produïa en accedir a la pàgina de WordPress (apareixia un missatge d'error després d'introduir el nom i la contrasenya; per accedir s'havia de refrescar la pàgina) o bé de la impossibilitat en accedir a WordPress des del navegador Firefox connectat a la xarxa de l'ICUB. Desconeixem l'origen de les solucions aportades.

INVENTARI PARTICIPATIU

01 CAMPANYES DE PARTICIPACIÓ I DE DIFUSIÓ (2017 I 2018)

El web es va inaugurar el 8 de maig de 2017. La primera campanya de participació va iniciar el 17 de maig i va tancar el 31 de juliol, és a dir 76 dies durant els quals l'espai de participació va romandre obert per poder enviar fotos. La segona campanya de participació va abastar el període inclòs entre l'1 d'octubre i el 15 de desembre, o sigui amb la mateixa durada de 76 dies.

Les dues fases de participació van anar acompanyades de campanyes de difusió, dutes a terme en col·laboració amb el departament de Comunicació i Públics de l'ICUB. Se'n fa un resum a la Taula 3. La durada de les dues fases va ser definida en funció dels mitjans humans i econòmics dels què disposava el Servei d'Arqueologia per completar les fitxes i publicar la informació.

Mitjans	2017	2018
Via pública	80 cartells OPI del 2 al 15/5	300 banderoles cara B a la via pública entre l'11/10 i el 9/11
Porteries i bústies	1500 cartells a les porteries 14.000 tríptics a bústies - juliol	
Centres cívics	36.000 tríptics i 500 cartells - juny	
Quioscos de la Rambla	11 pantalles durant 20 dies, del 30/5 al 19/6	11 pantalles durant 16 dies del 16 al 31/10
Publicitat a TMB	00:30 d'espot durant 15 dies, del 28/5 al 11/6	30" d'espot durant 6 dies, del 16 al 22/11
Publicitat a la premsa digital i paper	4 bàners a la premsa digital (La Vanguardia, el Periódico, l'ARA i Timeout) i 1 a la premsa paper (La Torre Eixample i Sarrià-Sant Gervasi)	4 insercions publicitàries a la premsa paper a El Periódico. Bàners a TR3SC, COAC
Publicitat a la ràdio		21 falques publicitàries al Linca't de Catalunya Ràdio entre el 15 i el 22/10
Vídeo a centres cívics, museus municipals i al Palau de la Virreina	Vídeo de 1:22, del maig al juliol	Vídeo de 1:42, del 29/10 al 30/11
Difusió a través de les xarxes socials de l'ICUB	Reportatge a Barcelona Cultura emès el 5 de juliol	Reportatge a "La meva Barcelona", notícies a "Fem ICUB", Twitter

Difusió a través del Servei d'Arqueologia	Notícies al web	Notícies al web i piulades a Twitter
Prensa de l'ICUB	Roda de premsa el 13/6	Nota de premsa el 1/10
Difusió a la premsa	Prensa digital: publicació d'11 articles	Prensa digital: publicació de 4 articles (El Periódico, La Vanguardia, Núvol) Prensa paper: publicació de 2 articles (El Periódico)
Difusió a la televisió		TV3 "Telenotícies vespre: contraportada" RTVE "La 2: Noticias" Betevé: programa "Àrtic"

Taula 3: mitjans de difusió per a la primera i segona fases del projecte

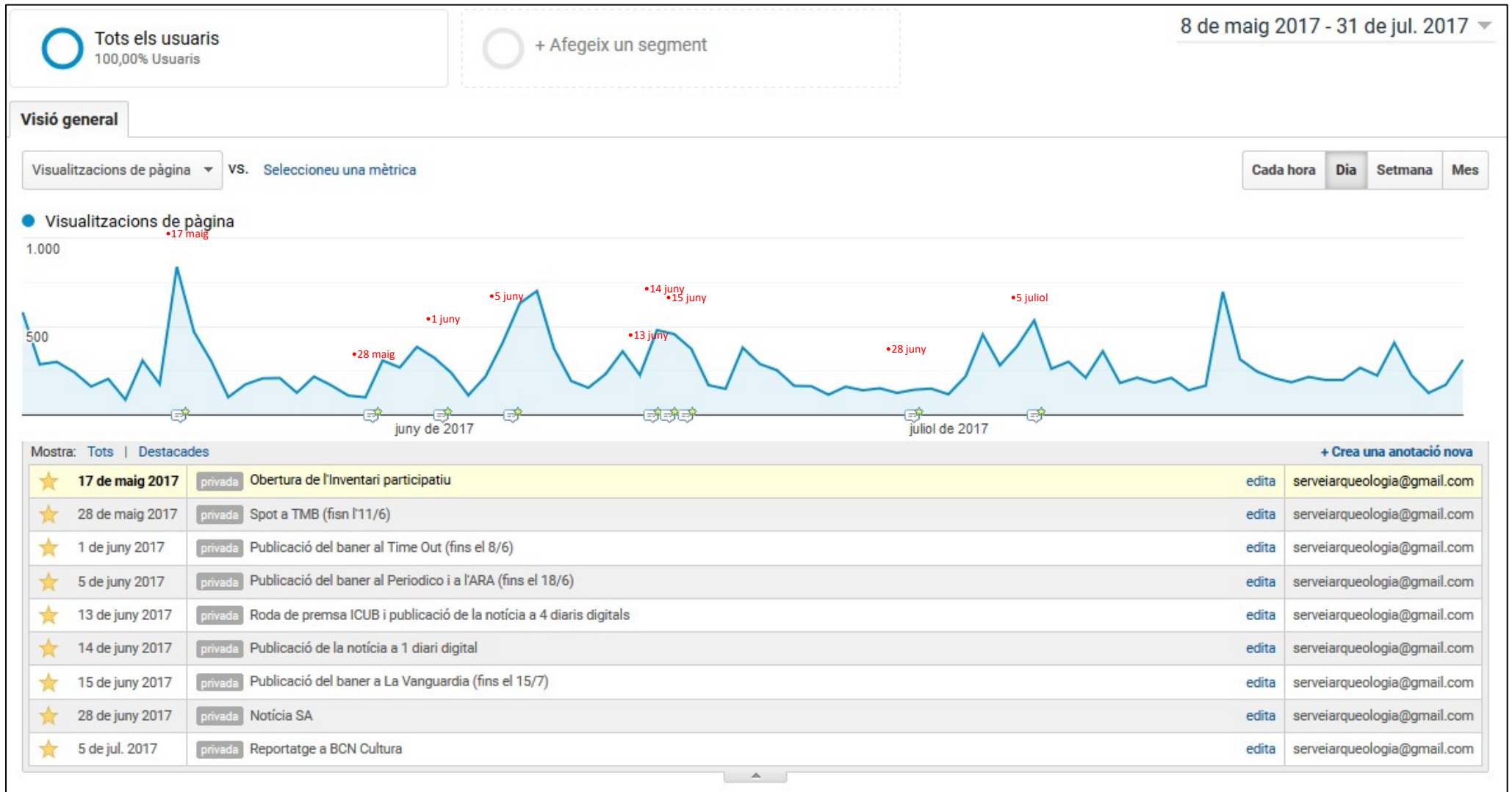
L'avaluació de les campanyes de difusió es pot realitzar gràcies a les mètriques del lloc web proporcionades per Google Analytics, una eina configurada en el moment de la creació del web amb WordPress (per una definició dels conceptes utilitzats per Google Analytics, vegeu el punt 01 Glossari).

El Gràfic 1 permet relacionar el nombre de pàgines visitades del lloc web amb les accions de difusió dutes a terme durant la campanya del 2017. Observem el següent:

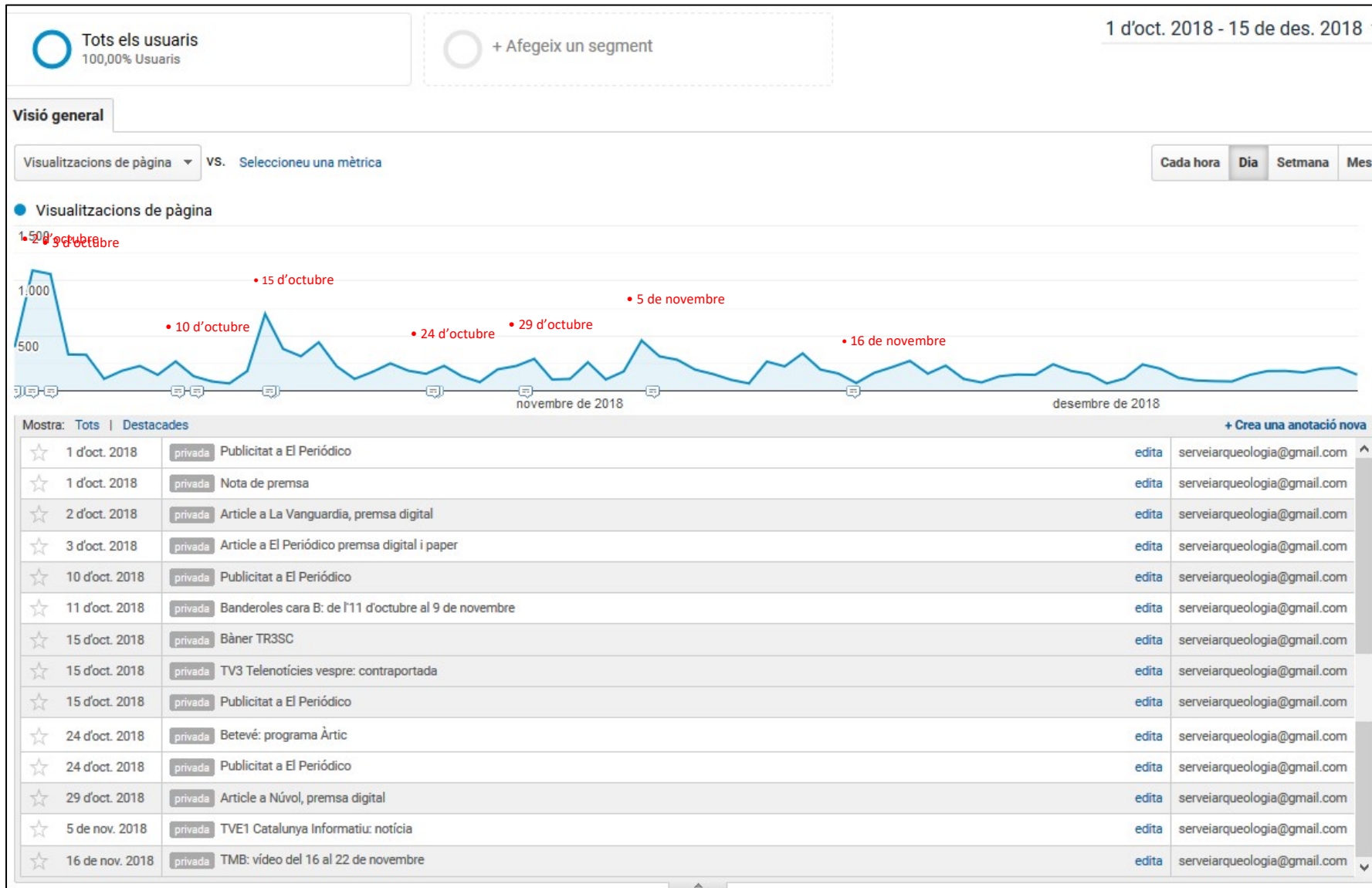
- El dia de l'obertura de la participació hi va haver una gran aflluència de visites. Deduïm que es produeix arran de la difusió feta prèviament a l'obertura, principalment els cartells OPI a la via pública i les accions de difusió del Servei d'Arqueologia.
- El spot a TMB va tenir una incidència principalment els dies posteriors a la primera difusió, tot i que és difícil avaluar l'èxit d'aquest medi sobre un període de 15 dies durant els quals hi ha altres accions de difusió.

- El bàner al Periódico i l'ARA van tenir una incidència directa sobre l'augment de les visites al web. Sembla ser l'acció de difusió que més èxit va tenir en relació a les visites del web.
- En general, totes les accions de difusió semblen haver tingut una incidència sobre les visites al web.
- El 17 de juliol hi ha un pic de visites que no s'ha pogut relacionar amb cap acció de difusió.

El Gràfic 2 aporta la mateixa informació que el precedent per a la campanya del 2018. En aquesta ocasió no es van distribuir tríptics ni cartells i els OPIs es van substituir per banderoles a la via pública. També es va tenir l'oportunitat de fer falques publicitàries a la ràdio i, probablement gràcies a les accions prèvies de difusió, tres canals de televisió es van adreçar al Servei d'Arqueologia per a realitzar reportatges sobre el projecte.

Gràfic 1: visualitzacions de pàgina i cronologia de les activitats de difusió al 2017

Gràfic 2: visualitzacions de pàgina i cronologia de les activitats de difusió al 2018

Observem el següent sobre la difusió de la segona fase del projecte:

- La nota de premsa i els articles publicats arran d'ella a la premsa digital i paper (La Vanguardia i El Periódico) van tenir una incidència directa en el brusc augment de les visites al web.
- La publicitat a El Periódico sembla haver tingut una incidència sobre l'augment de les visites tot i que no és una constant per als 4 baners publicitaris publicats.
- El reportatge a la "Contraportada" del telenotícies de TV3 també va tenir un impacte important així com les dues altres emissions televisives. Sens dubte, aquest és un mitjà que té una influència notòria sobre en nombre de visites del web.
- Els altres mitjans de difusió no semblen tenir una relació directa amb el nombre de visites al web.

Per als mitjans de difusió a l'espai públic, a canals de difusió de l'Ajuntament així com la publicitat a la ràdio només disposem de les respostes que ens van enviar els

participants a la pregunta de com s'havien assabentat del projecte.

Segons aquestes, els mitjans són : 1. Les banderoles al carrer; 2. La cerca en un buscador; 3. Facebook i el web de l'Ajuntament.

A partir del setembre de 2019, es va decidir deixar l'espai de participació obert, sense fer campanyes de difusió. D'aquesta manera es pretén disminuir el flux de dades rebudes tot i deixant la possibilitat de seguir ampliant l'inventari i assegurar la gestió i publicació de la informació.

Conclusions

- La majoria d'accions de difusió a la premsa (digital, paper i televisiva) semblen tenir un impacte directe sobre el nombre de visites del web. Tanmateix, alguns pics de visites no es poden justificar.
- L'èxit de les accions de difusió a la via pública de llarga duració són difícils d'avaluar ja que les mètriques del lloc web non són l'eina adequada per fer-ho.
- Al 2017, els bàners publicitaris a la premsa digital de El Periódico i l'ARA sembla ser l'acció de difusió que més èxit va tenir en relació a les visites del web. Al 2018, els articles a la premsa digital i paper a La Vanguardia i El Periódico, així com les emissions televisives semblen ser les accions de difusió amb més èxit (vegeu [Recull de premsa i mitjans audiovisuals](#)).
- Percebem la dificultat de sensibilitzar el públic en una ciutat amb una gran oferta cultural com

és Barcelona. Pensem que, per afavorir la difusió, però sobretot per incentivar a la participació, és necessari donar una informació més personalitzada i de forma oral. D'altra banda, els comentaris de les persones que s'han encarregat de la difusió dels tríptics a les bústies i dels cartells a les porteries mostren a quin punt el contacte amb els veïns, quan aquest s'ha produït durant el decurs de la feina de difusió, és eficaç per transmetre la informació.

02 PARTICIPACIÓ

Entre el 2017 i el 2021, el lloc web va comptabilitzar 365 participants, és a dir persones diferents que van enviar fotografies a través de web. El web no permet desglossar el nombre de participants per any, tanmateix el llistat de correus enviats als participants –la publicació d’una foto es notifica al participant mitjançant un correu electrònic– ens permet tenir xifres al respecte, encara que no coincideixin del tot amb el recompte del web. És interessant comparar la participació amb el nombre d’usuaris del lloc web (vegeu Gràfic 3).

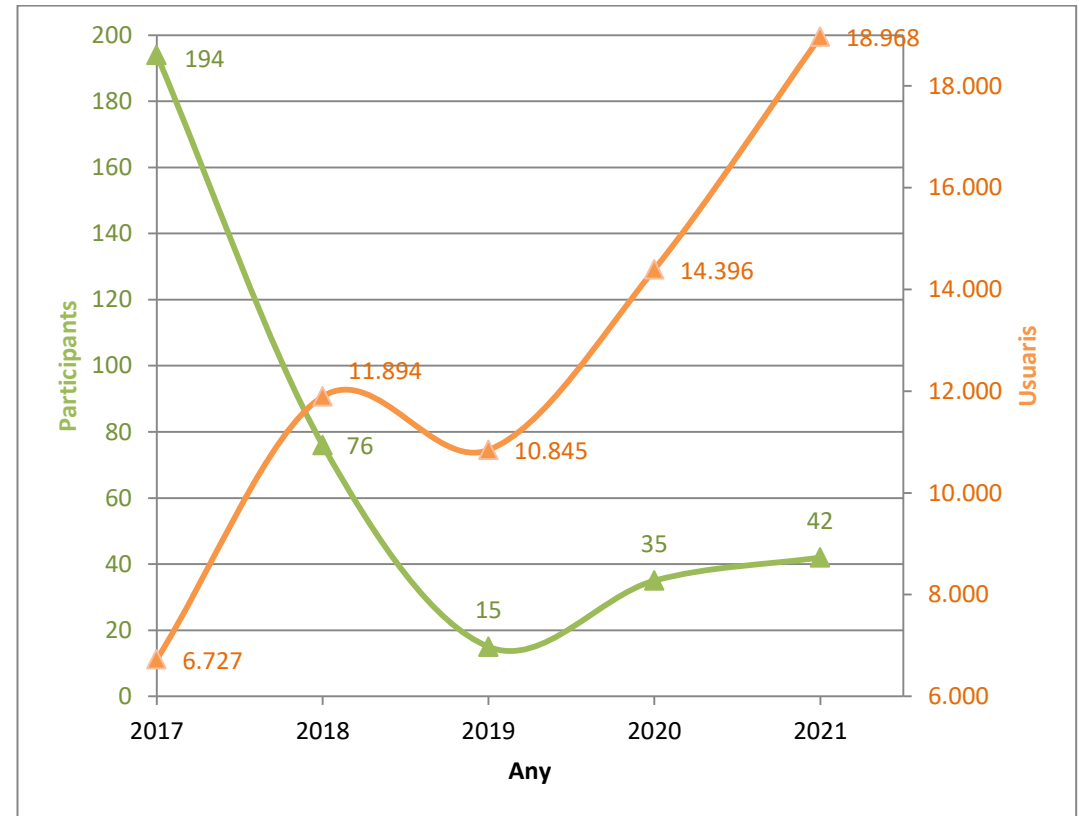
Observem el següent:

- El nombre de participants i el nombre d’usuaris segueixen una tendència oposada el primer any: els participants disminueixen mentre que els usuaris augmenten. A continuació, la tendència és similar: una davallada entre el 2018 i el 2019, i després una remuntada. En el cas de la visualització de pàgines, el

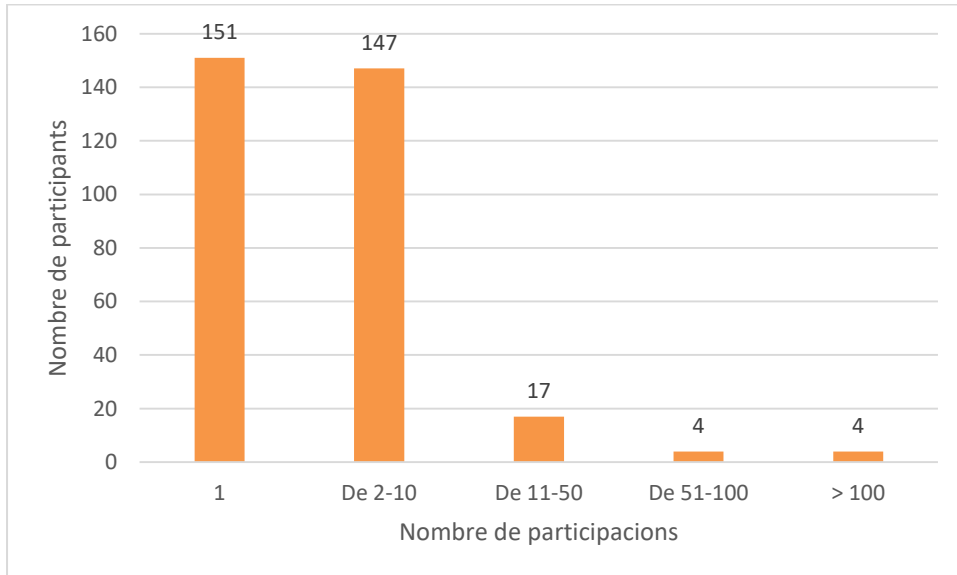
creixement que es produeix a partir del 2020 és molt més accentuat ja que, el 2021 es multiplica per 3 respecte del primer any. En canvi, el 2021 els participants són unes 5 vegades menys que el primer any.

- De mitjana, de cada 200 usuaris que visiten la pàgina web, només 1 participa a l’inventari. El primer any, aquesta relació és de 1/35 i, al 2021, és de 1/452.

També tenim dades sobre el nombre de participacions d’un mateix participant, és a dir el nombre de vegades que s’ha enviat un correu electrònic de notificació a un participant. El Gràfic 4 resumeix la informació.

Gràfic 3: nombre de participants i nombre d’usuaris del web en funció de l’any

Gràfic 4: nombre de participacions dels participants

Observem el següent:

- Dels 323 correus de notificació enviats, 47% corresponen a persones que només han participat una vegada i 46% corresponen a persones que han participat entre 2 i 10 vegades. Aquest 93% de persones correspon a 28% dels correus enviats.
- Dels 323 correus de notificació enviats, només 25 participants han participat més de 11 vegades. Aquest 7% de persones correspon a 72% dels correus.

D'altra banda, el detall de les dades informa que les persones que han participat una vegada (o sigui el 47% dels participants), han rebut el 6% dels correus, mentre que les 10 persones que més han participat (o sigui un 3% dels participants) han rebut 63% dels correus.

Respecte de la participació entre la primera i la segona campanya, podem concloure que la segona edició del projecte ha tingut menys

èxit que la primera, com era previsible, tot i així es preveia una participació superior. Pensem que les causes en són:

- l'efecte de repetició del projecte d'un any a l'altre, o sigui la manca d'interès per un projecte ja conegut.
- La creença per part dels participants que si el mosaic ja apareix a l'*Inventari* no és necessari enviar una foto.
- La disminució del pressupost per a la difusió i per al projecte en general.
- Ens preguntem si la repetició de la imatge gràfica per fer la difusió del projecte ha tingut una incidència.

Conclusions

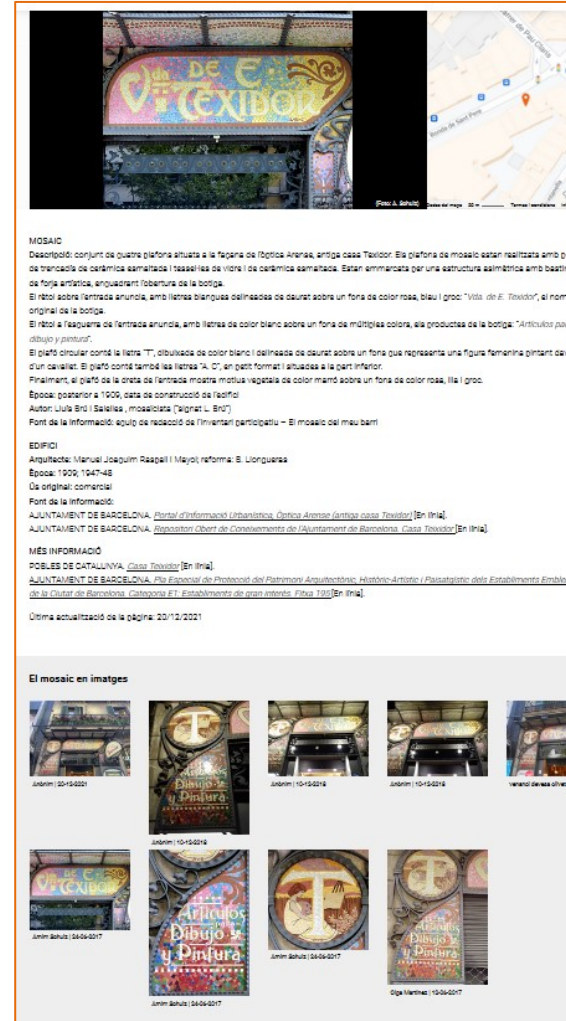
- La participació a l'*Inventari* va ser un èxit el primer any del projecte amb, gairebé, 200 participants. Les campanyes de difusió, així com l'efecte de novetat, són probablement la causa de l'èxit de participació el primer any del projecte. La davallada, a partir del 2018, s'atribueix a un efecte de repetició i de falta d'accions per incentivar el públic. També podria estar relacionada amb una campanya de difusió no del tot adequada per un projecte amb longevitat.
- Al 2019, la feble participació és deguda a què l'espai de participació reobre al setembre, deixant 8 mesos de l'any sense la possibilitat d'enviar fotos. A partir d'aquest moment l'espai roman obert però sense dur a terme accions de difusió.
- La participació repunta a partir del 2020. És possible que aquest augment estigui relacionat amb la pàgina web. Val a dir: el projecte adquireix popularitat, la pàgina guanya visites, més usuaris participen.
- La ràtio entre el nombre d'usuaris del web i el nombre de participants ha anat augmentant, és a dir que més gent visita la pàgina però menys persones envien fotos. Interpretem aquesta variació com un canvi en l'interès portat pel projecte: en un inici es visitava sobretot per participar, ara es visita per consultar el contingut del web.
- Distingim dos grups de participants: els qui han participat entre una i 10 vegades (93% dels participants) i els qui han participat més de 10 vegades (7% dels participants). Els primers ho ha fet principalment durant el 2017 i el 2018, probablement arran de les campanyes de difusió i de l'efecte de novetat del projecte. Tanmateix, aquest gruix de participants només representa el 28% de les participacions; podríem dir que es tracta de participants "ocasionals" obtinguts gràcies a estímuls. El segon grup, tot i estar compost per poques persones, representa el 72% de les participacions; podríem dir que es tracta de participants "assidus" que, per un motiu professional o personal, estan interessats en el projecte i no necessiten incentius o recordatoris per participar-hi.
- Entre els participants semblen distingir-se diferents públics (segons els intercanvis mantinguts i les adreces de correus electrònics):
 - Professionals relacionats amb el món del mosaic: fotògrafs, restauradors, arquitectes, investigadors, etc.
 - Professionals que es volen donar a conèixer gràcies als mosaics dels quals són detentors: hotels, botigues, mosaïcistes, etc.
 - Particulars interessants en el mosaic.
- Considerem que una participació de 365 persones diferents al llarg de cinc anys és poc elevada atenent el públic objectiu possible –tots els usuaris de la ciutat. Alhora, també la podem considerar com un èxit ja que gent anònima ha acceptat d'obrir la porta de casa enviant fotografies dels seus paviments. Entenem que la participació també és el reflex dels mitjans posats a disposició per a les campanyes de difusió, de l'oferta cultural de la ciutat, de la facilitat en omplir el formulari de participació o de la voluntat del participant d'enviar fotos de mosaics inèdits en l'inventari.

03 CONTINGUT DE L'INVENTARI

Entre el 2017 i el 2021, s'han publicat **2.166** fitxes de mosaics, les quals inclouen un total **4.003** imatges. Considerant que una fitxa pot incloure una o varies fotos, la mitjana és de 1,8 fotos per fitxa. Les fotos es publiquen a la portada de la fitxa i a la galeria d'imatges (vegeu Figura 1).

El participant pot enviar, a través del formulari de participació, entre 1 i 3 fotos del mateix mosaic. Cada formulari de participació es comptabilitza com a una *imatge pujada*. Un cop rebut el formulari de participació en l'aplicació de fons (vegeu Figura 2), es crea la fitxa del mosaic i s'hi inclouen les fotos. En cas el mosaic ja estigui registrat i la fitxa creada, només s'inclouen les fotos i s'actualitza la data de la fitxa.

La quantitat d'imatges rebudes correspon aproximadament a les nostres expectatives, tant durant les campanyes de difusió com a partir del 2019. En canvi, les fitxes de mosaics, és a dir la quantitat de mosaics diferents, és molt més elevada del què havíem estimat. Això significa que els participants han repetit un mateix mosaic molt poques vegades, preferint aportar fotografies de

MOSAIC
Descriptió: conjunt de quatre plafons situats a la façana de l'obra Aneta, antiga casa Texidor. Els plafons de mosaic estan realitzats amb peces de trencaclos de ceràmica esmaltada i tessel·les de vidre i de ceràmica esmaltada. Estan emmarcats per una estructura asimètrica amb bastiment de forja artística, envoltant l'obertura de la botiga.
El rètol sobre terracota anudada, amb lletres blanques esmaltades de daurat sobre un fons de color rosa, blau i groc: "Vista de El Texidor", el nom original de la botiga.
El rètol a l'esquerra de terracota anudada, amb lletres de color blanc sobre un fons de múltiples colors, els productes de la botiga: "Arts i ofis para dibuix y pintura".
El plafó circular conté la lletra "T", dibuixada de color blanc i delimitada de daurat sobre un fons que representa una figura femenina pintant davant d'un cavallet. El plafó conté també les lletres "A, C", en petit format i situades a la part inferior.
Finalment, el plafó de la dreta de terracota mostra moltes vegetals de color maró sobre un fons de color rosa, blau i groc.
Època: posterior a 1900, data de construcció de l'edifici
Autor: Lluís Bro i Saletas, mosaicista (signat L. Bro)
Font de la informació: equips de recerca de l'Inventari participatiu - El mosaic del meu barri

EDIFICI
Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall i Mayol reformal: B. Lluonguerra
Època: 1909, 1947-48
Ús original: comercial
Font de la informació:
AJUNTAMENT DE BARCELONA. [Portal d'Informació Urbanisme, Oficina Aneta \(antiga casa Texidor\)](#) [En línia].
AJUNTAMENT DE BARCELONA. [Inventari Obert de Conseqüents de l'Ajuntament de Barcelona. Casa Texidor](#) [En línia].

MÉS INFORMACIÓ
POBLES DE CATALUNYA. [Casa Texidor](#) [En línia].
AJUNTAMENT DE BARCELONA. [Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Històric-Artístic i Planificació dels Establiments Emblemàtics de la Ciutat de Barcelona. Catalogació ET. Establiments de gran interès. Fitxa 190](#) [En línia].

Última actualització de la pàgina: 20/12/2021

El mosaic en imatges

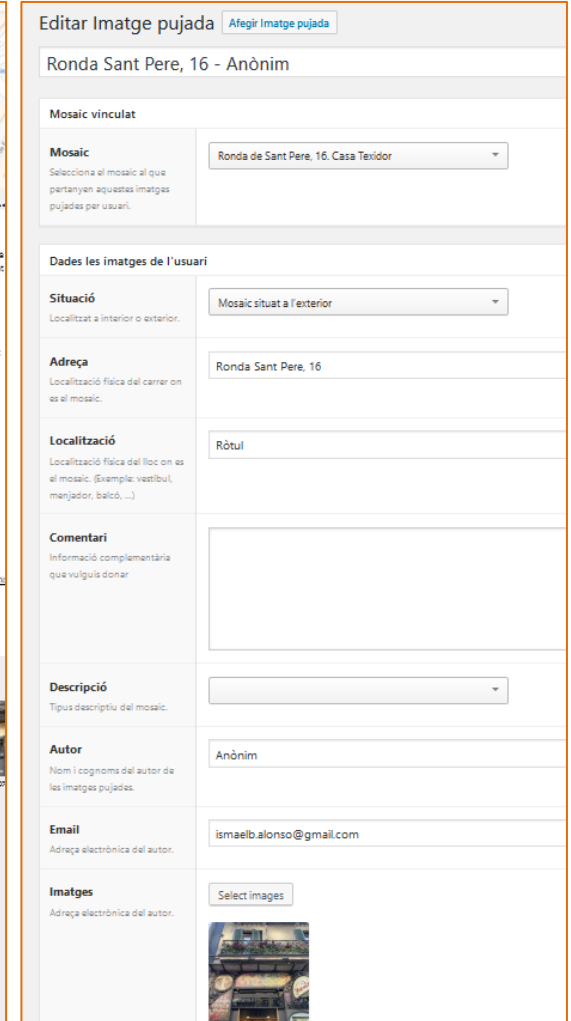
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Junim | 10-15-2021
 Olga | 14/11/2021

Figura 1: fitxa del mosaic situat a la ronda de Sant Pere, 16. Casa Texidor, amb una galeria d'imatges

Editar Imatge pujada [Afegir Imatge pujada](#)

Ronda Sant Pere, 16 - Anònim

Mosaic vinculat

Mosaic
Selecciona el mosaic al que pertanyen aquestes imatges pujades per usuari.
Ronda de Sant Pere, 16. Casa Texidor

Dades les imatges de l'usuari

Situació
Localitzat a l'interior o exterior.
Mosaic situat a l'exterior

Adreça
Localització física del carrer on es el mosaic.
Ronda Sant Pere, 16

Localització
Localització física del lloc on es el mosaic. (Exemple: vestíbul, menjador, balcó, ...)
Ròtul

Comentari
Informació complementària que vulguis donar

Descripció
Tipus descriptiu del mosaic.

Autor
Nom i cognoms del autor de les imatges pujades.
Anònim

Email
Adreça electrònica del autor.
ismael.alonso@gmail.com

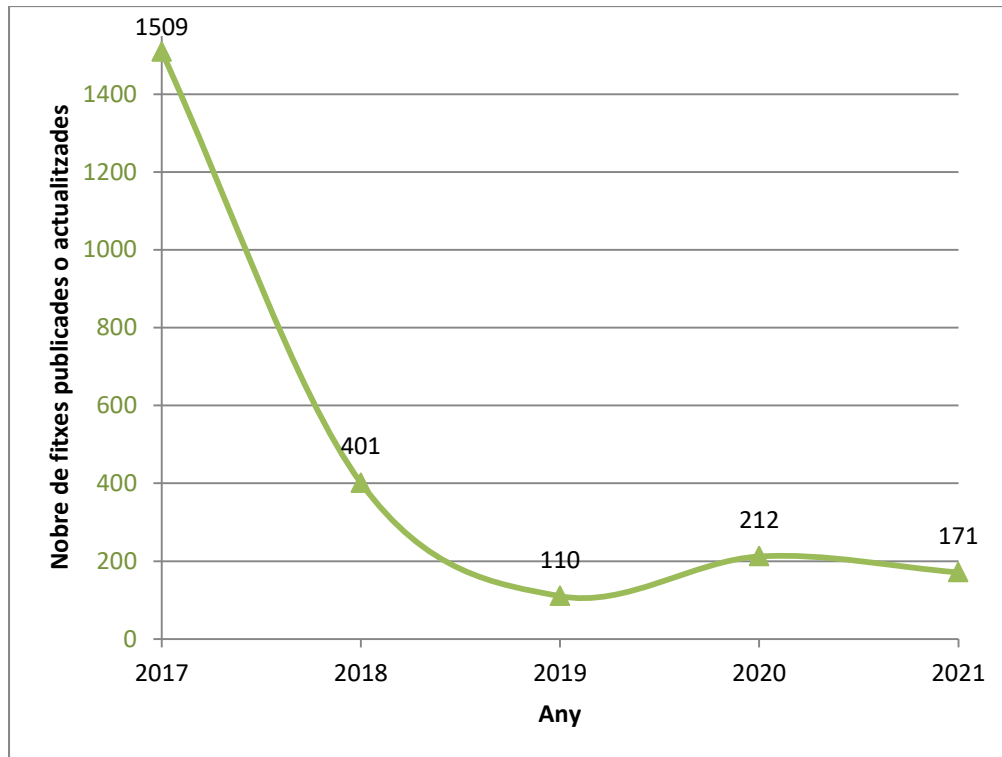
Imatges
Adreça electrònica del autor.
Select images

Figura 2: imatge *pujada* tal com es visualitza en l'aplicació de fons (back-end). Aquest cas només conté una foto.

mosaics encara no presents a l'inventari.

Gràfic 5: nombre de fitxes publicades i actualitzades en funció de l'any

El web no permet desglossar el nombre de noves fitxes publicades cada any (un total de 1.966), però el llistat de correus enviats als participants ens permet saber el nombre de fitxes publicades i actualitzades per any (és a dir el nombre d'*imatges pujades* segons la terminologia utilitzada per WordPress) (un total de 2.403). El Gràfic 5 resumeix la informació.

És interessant observar que l'any de la inauguració del web es registren més de 1.500 *imatges pujades*. Durant la segona fase de participació aquesta xifra és gairebé quatre vegades inferior i, a partir del 2019, s'estabilitza amb una mitjana de 164 fitxes publicades o actualitzades per any. Considerant que des del 2019 no s'han fet campanyes de difusió, estimem normal aquesta debaixada.

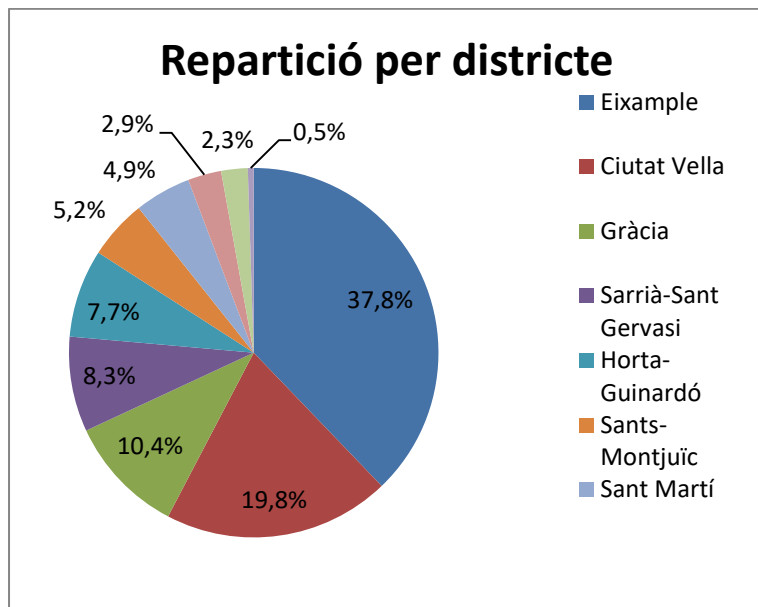
D'altra banda, aquesta mitjana d'*imatges pujades* es correspon amb la capacitat de gestió del Servei d'Arqueologia. La publicació de les fitxes està a càrrec d'una única

persona que gestiona l'inventari des del seu inici. Aquesta feina implica:

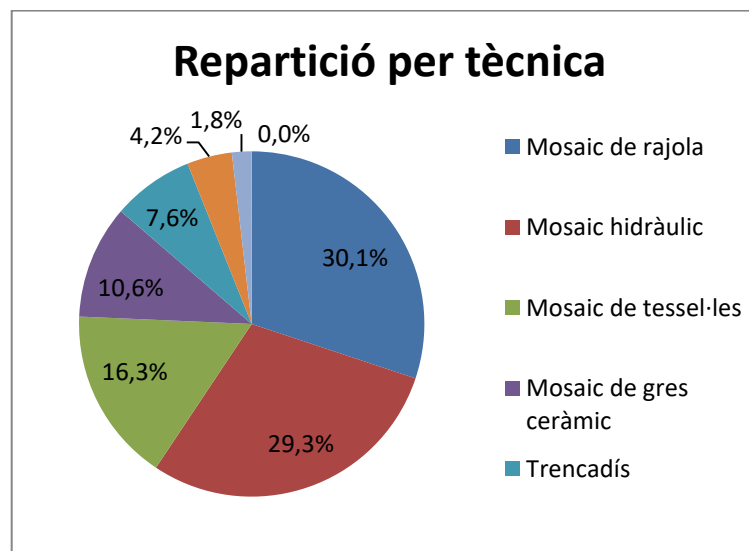
- Validar la fotografia rebuda i verificar l'adreça.
- Redactar la fitxa del mosaic.
- Vincular les *imatges pujades*.
- Enviar un correu electrònic a l'autor per informar-lo que la fitxa i la foto estan disponibles al web.

S'estima a uns 30 minuts el temps necessari per a la creació d'una nova fitxa; el temps varia en funció de la complexitat i la importància històrico-artística del mosaic. En cas contrari, s'estima entre 10 a 20 minuts el temps necessari per a publicar una *imatge pujada* si la fitxa del mosaic ja està creada.

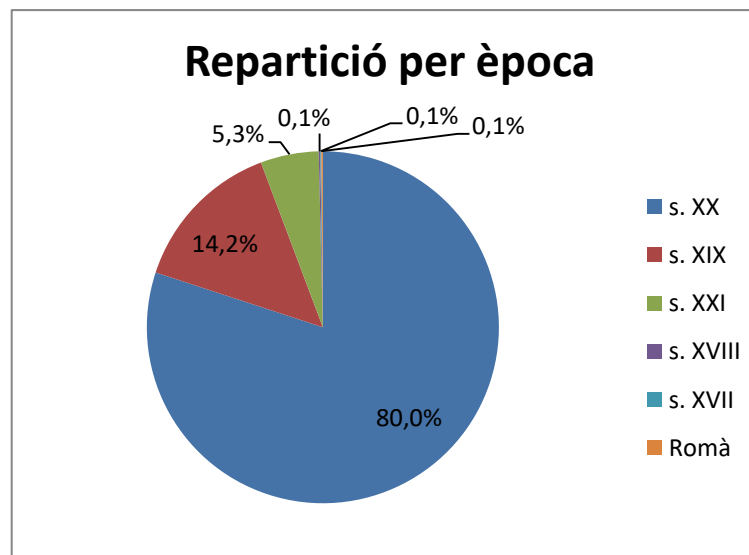
Respecte de la distribució de les fitxes de mosaic en funció del districte, de la tècnica i de l'època, es presenten els tres gràfics següents:

Gràfic 6: distribució de les fitxes de mosaic en funció del districte

Gràfic 7: distribució de les fitxes de mosaic en funció de la tècnica

Gràfic 8: distribució de les fitxes de mosaic en funció de l'època

D'aquests gràfics es desprèn:

- Respecte de la distribució per districtes: s'han identificat mosaics en els 10 districtes de la ciutat. L'Eixample és el districte on més mosaics s'han registrat, seguit de Ciutat Vella; ambdós sumen gairebé un 60% del total. Els districtes de Les Corts, Sant Andreu i Nou Barris representen, en canvi, poc més d'un 6% dels mosaics.
- Respecte de la distribució per tècnica: els mosaics hidràulics i de rajola ceràmica sumen més d'un 60%. L'alicatat només està representant per un sol mosaic i el terratzo no arriba a representar el 2% dels mosaics.
- Respecte de la distribució per època: un 80% dels mosaics són del segle XX, seguit del segle XIX i del segle XX. Els mosaics d'èpoques anteriors no arriben a sumar l'1%.

La interpretació d'aquests resultats requerirà una anàlisi del context històric i artístic de la ciutat, tanmateix podem anotar algunes idees:

- El desenvolupament del moviment modernista, per una banda, i de les innovacions industrials, per l'altra, va propiciar l'ús de nous materials per l'època, alguns encara en part artesanals, com el mosaic hidràulic o les rajoles de cartó pedra, i d'altres ja del tot industrials, com el gres ceràmic.
 - La construcció de l'Eixample, a partir de mitjans del segle XIX, va donar l'oportunitat d'utilitzar grans quantitats de materials, com el mosaic de gres ceràmic i el mosaic hidràulic per al revestiment dels paviments.
 - L'abandó de les arts decoratives amb el moviment racionalista està segurament relacionat amb la davallada de mosaics al segle XX.
- Les xifres obtingudes són representatives de la participació i no necessàriament de la realitat ja que podrien estar influenciades per les campanyes de difusió i el ressò que s'ha fet del projecte o les motivacions que impulsen el públic a participar.

Conclusions

- En cinc anys, *l'Inventari* compta amb 2.166 pàgines de fitxes de mosaics diferents, les quals inclouen 4.003 fotografies, és a dir una mitjana de 1,8 fotos per fitxa. Aquestes xifres superen l'èxit previst així com la idea de rebre moltes fotos dels mateixos mosaics. La gran varietat de mosaics és clarament un factor d'enriquiment i qualitat de *l'inventari*.
- Al llarg dels cinc anys, la xifra de fitxes publicades i actualitzades ha variat de manera significativa. Després d'un descens, a partir del 2019, la xifra s'estabilitza al voltant de les 160 fitxes per any. Les causes s'han d'atribuir, en un primer moment, a l'efecte de novetat i a les campanyes de difusió i, després, a un efecte de repetició i de falta d'incentius.
- Pel que fa la distribució geogràfica dels mosaics inclosos a *l'inventari*, com era previsible, trobem la majoria de mosaics a Ciutat Vella i a l'Eixample, districte construït al segle XIX en ple auge del Modernisme. Tanmateix, els 10 districtes estan representats, fins i tot Nou Barris, un districte que va créixer especialment durant els anys 50, 60 i 70 del segle XX.
- La classificació per èpoques mostra clarament que la gran majoria de mosaics registrats són del segle XX i, secundàriament del segle XIX. Els participants han enviat només tres fotos de mosaics romans, suposem que es deu al fet que els mosaics romans estan custodiats en museus que demanen un preu d'entrada.
- La classificació per tècnica musiva revela que aproximadament un 33% són mosaics hidràulics, mentre un 31% són mosaics de rajoles de ceràmica, seguits per un 15% de mosaics de tesselles. És molt interessant veure que els participants han assimilat el mosaic a un concepte més ampli que el tradicional mosaic de tesselles d'època clàssica. És possible que aquesta ampliació del camp semàntic tingui a veure amb la terminologia catalana per descriure les *cement tiles* ("mosaic hidràulic" en català, "carreaux ciment" en francès) però suposem que també és degut a una labor de descripció i difusió de les tècniques musives a través del propi projecte de *El Mosaic del meu barri*. Així, a través de *l'Inventari*, entenem que els participants consideren el mosaic modern –amb les seves variants tècniques– com una classificació més de l'àmplia noció de mosaic.
- *L'Inventari* ens ha permès identificar tècniques –com el terratzo venecià–, tendències artístiques, com el corrent de mosaics dels anys 60 i 70 de gran valor artístic, i descobrir creacions contemporànies de Street Art que marquen l'evolució actual del mosaic a Barcelona.
- La gestió de *l'Inventari* ha requerit, el primer any, una gran inversió de temps atès el gran nombre de fotos rebudes i de mosaics que no es repeteixen. Es calcula que la redacció i publicació d'una fitxa d'un mosaic requereix, de mitjana, 30 minuts. Fer notar que l'experiència adquirida de la persona que actualment gestiona *l'inventari* és un guany de temps notable respecte a les primeres fitxes creades.

QUÈ ÉS UN MOSAIC?

La pestanya *Què és un mosaic?* compta amb una pàgina i vuit subpàgines:

QUÈ ÉS UN MOSAIC?
Mosaic de tesselles
Mosaic de rajola ceràmica
Alicatat
Trencadís
Mosaic de gres ceràmic
Mosaic hidràulic
Mosaic de cartó pedra
Terratzo

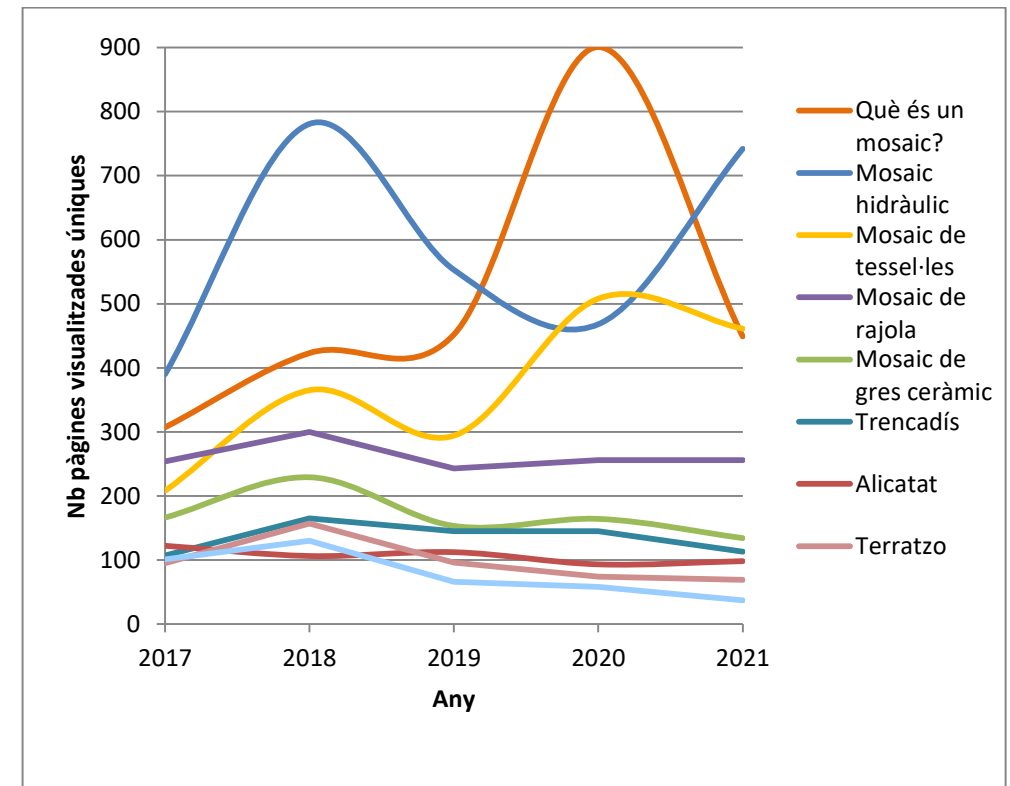
Taula 4: contingut de la pestanya *Què és un mosaic?*

El contingut d'aquesta pestanya no s'ha modificat des de la inauguració del web. Tanmateix, el contingut de l'inventari ha posat en evidència la feble representativitat de certes tècniques musives i l'existència de tècniques no representades en aquesta classificació. Així, veiem que l'alicatat només és representat per un mosaic. Aquest fet també pot ser la

conseqüència d'una descripció errònia o molt restrictiva de la tècnica. El mosaic de cartó pedra és una segona tècnica que només està identificada en un mosaic. En aquest cas, pensem que això reflecteix l'excepcionalitat de la tècnica, ja sigui perquè va ser poc emprada o perquè va desaparèixer.

A la inversa, gràcies a l'inventari, hem descobert que la tècnica del terratzo venecià és ben present a Barcelona, amb més d'una vintena d'exemplars. El terratzo venecià es podria considerar com l'ancestre del terratzo vibrat, d'època moderna i, com a tal, presenta característiques pròpies que mereixerien ser descrites a la pàgina *Terratzo*.

Finalment, volem apuntar que les fitxes dels mosaics ofereixen la possibilitat de classificar la tècnica musiva com a "Altres tècniques", tanmateix no existeix una pàgina que defineixi quines són. Dins la categoria "Altres tècniques" es troben mosaics fets amb la tècnica de l'*opus sectile* i

Gràfic 9: nombre de pàgines visualitzades úniques de la pestanya *Què és un mosaic?* en funció de l'any (font: Google Analytics)

els seus derivats d'èpoques posteriors, com podrien ser els mosaics fets de lastres de pedra o bé els mosaics fets de peces de rajoles retallades, com les obres de l'artista Armand Olivé Milian.

La informació proporcionada per Google Analytics sobre les mètriques del lloc web indica que de les nou pàgines, la més visita és *Mosaic hidràulic*. El Gràfic 9 i la Taula 5 resumeixen la informació.

Pàgina	Nb. pàg. visualitzades úniques: rànquing respecte del lloc web	Nb. pàg. visualitzades úniques	% de pàg. visualitzades úniques	Temps mitjà a la pàg.	% de rebot
Mosaic hidràulic	6	2.934	2,16%	02:30	67,80%
Què és un mosaic?	7	2.532	1,87%	02:00	73,82%
Mosaic de tesselles	8	1.836	1,35%	02:27	83,27%
Mosaic de rajola	10	1.309	0,96%	01:54	80,24%
Mosaic de gres ceràmic	17	846	0,62%	02:01	67,86%
Trencadís	20	675	0,50%	01:42	81,73%
Alicatat	23	531	0,39%	01:46	78,42%
Terratzo	27	491	0,36%	02:10	68,12%
Cartó pedra	29	392	0,29%	02:15	76,19%

Taula 5: comparació entre les pàgines de *Què és un mosaic* per al període 2017-2021 (font: Google Analytics)

Conclusions

- El contingut de l'inventari ha revelat que les tècniques musives inicialment descrites en la pestanya *Què és un mosaic?* no són del tot representatives dels mosaics de la ciutat. Així, de mosaics fets amb la tècnica de l'alicatat i del cartó pedra només s'ha registrat un exemplar de cadascun. En canvi, hem descobert que la tècnica del terratzo venecià té nombrosos exemples a Barcelona i mereixeria ser descrita. També hem identificat una gran varietat de tècniques catalogades com a *Altres tècniques*, en particular relacionades amb l'*opus signinum* o mosaics fets a partir de peces retallades amb formes irregulars, que requeririen una pàgina específica amb més informació.
- Dins la pestanya *Què és un mosaic*, podríem distingir un primer grup amb les tres pàgines amb major èxit de visites (*Mosaic hidràulic*, *Què és un mosaic?* i *Mosaic de tessel·les*) i un segon grup amb la resta de pàgines. Les del primer grup se situen en el 6è, 7è i 8è lloc de pàgines més vistes de tot el lloc web. Pensem que això està demostrant un interès clar per a aquesta temàtica.
- El temps mitjà de permanència del conjunt de pàgines de la pestanya *Què és un mosaic* (02:00) s'aproxima a la mitjana del lloc web (02:18). Pensem que dos minuts de permanència és prou temps com per llegir cada pàgina i veure les il·lustracions. Això està confirmant que hi ha un interès per a aquesta temàtica.
- El temps mitjà de la pàgina *Què és un mosaic?* és força elevat considerant que es tracta d'una pàgina amb un menú que serveix d'enllaç cap a altres subpàgines. Això podria estar indicant que la pàgina en si mateixa té informació –i potser conceptes– prou interessants com per aturar-s'hi.

CONSELLS DE CONSERVACIÓ

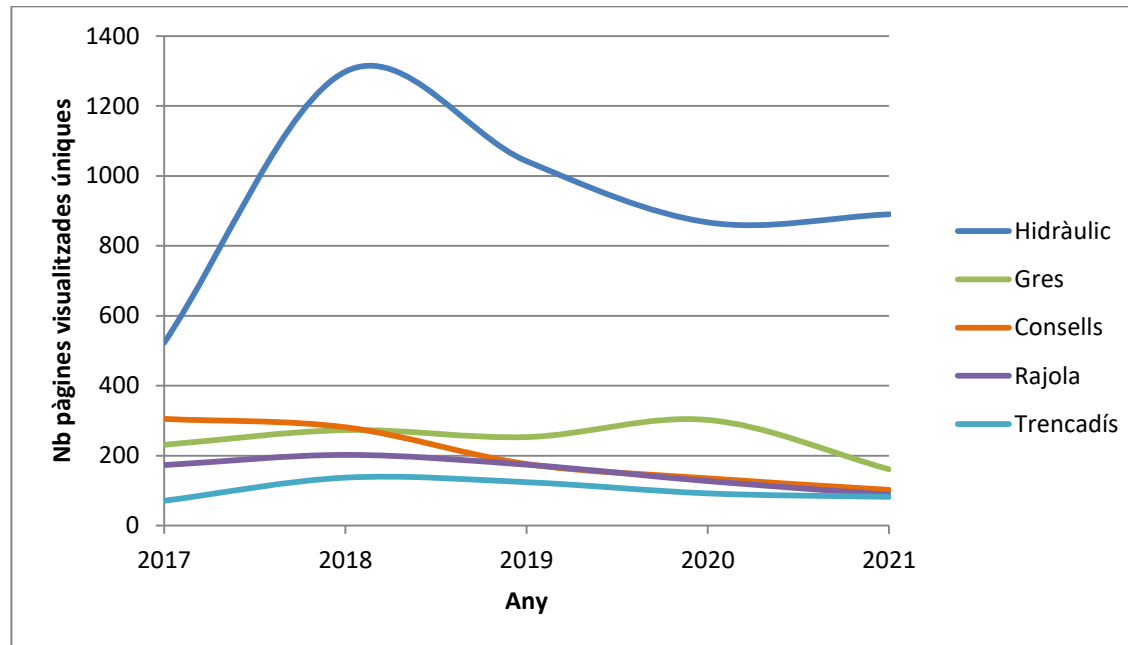
La pestanya *Consell de conservació* compta amb una pàgina i quatre subpàgines amb un total de 31 fitxes-consells. La Taula 6 detalla el contingut de la pestanya.

CONSELLS DE CONSERVACIÓ			
Consells per a mosaics de gres ceràmic	Consells per a mosaics de rajoles	Consells per a mosaics hidràulics	Consells per a mosaics de trencadís
<p>Com netejar el meu paviment de gres ceràmic?</p> <p><i>-Manteniment habitual</i></p> <p><i>-Què hem de fer quan hi ha taques?</i></p> <p><i>-Quins productes hem de fer servir per a la neteja?</i></p> <p>Quin tractament de superfície puc aplicar?</p> <p><i>-Puc aplicar cera al mosaic?</i></p> <p><i>-És bo polir el mosaic?</i></p> <p><i>-Què és el desgast natural?</i></p> <p><i>-Què fer amb els desnivells?</i></p> <p><i>-És recomanable cristal·litzar o envernissar?</i></p> <p>Com resoldre problemes puntuals?</p> <p><i>-Sembla que el mosaic està bufat o enfonsat?</i></p> <p><i>-El mosaic presenta esquerdes o línies de trencament?</i></p> <p><i>-Hi ha peces trencades o picades al mosaic?</i></p> <p>Com fer reparacions?</p> <p><i>-Com actuar si una peça del mosaic es mou?</i></p> <p><i>-I si salten moltes peces?</i></p> <p><i>-Què fer amb els ompliments antics?</i></p>	<p>Com netejar el meu mosaic de rajoles?</p> <p><i>-Manteniment habitual</i></p> <p><i>-Hi ha taques sobre el meu mosaic de rajoles?</i></p> <p>Com actuar si una peça es mou?</p> <p><i>I si es mouen moltes rajoles?</i></p> <p>Ha saltat l'esmalt?</p>	<p>Com netejar el meu paviment hidràulic?</p> <p><i>-Manteniment habitual</i></p> <p><i>-Què hem de fer quan hi ha taques?</i></p> <p><i>-Quins productes hem de fer servir per a la neteja?</i></p> <p>Quin tractament de superfície puc aplicar?</p> <p><i>-Puc aplicar cera al mosaic?</i></p> <p><i>-És bo polir el mosaic hidràulic?</i></p> <p><i>-És recomanable cristal·litzar o envernissar?</i></p> <p>Què fer davant de problemes puntuals?</p> <p><i>-Les rajoles presenten esquerdes, línies de trencament o picats?</i></p> <p><i>-Hi ha reparacions antigues?</i></p> <p><i>-S'ha perdut el rejuntat?</i></p> <p><i>-Es mouen una o diverses rajoles del paviment?</i></p>	<p>Com netejar el meu trencadís?</p> <p><i>-Manteniment habitual</i></p> <p><i>-Hi ha taques sobre el trencadís?</i></p> <p><i>-Com eliminar aureoles sobre el trencadís?</i></p> <p>Com actuar si es mou una peça?</p> <p><i>-I si es mouen moltes peces?</i></p> <p>S'ha perdut el morter de junt entre les peces?</p> <p>Ha saltat l'esmalt de les peces?</p>

Taula 6: organització de les fitxes-consell publicades en quatre pàgines web

El contingut d'aquesta pestanya no s'ha modificat des de la inauguració del web. Tanmateix, s'estan realitzant estudis en col·laboració amb el Laboratori de Materials de l'Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona de la UPC sobre neteja de paviments Nolla amb mètodes sostenibles. En particular, s'estan fent proves amb àcid cítric i àcid acètic. Els assajos es van dur a terme, el 2019 i 2020 a laboratori i *in situ* en dos pisos. Si bé en un primer moment el mètode es va validar, després d'uns mesos van sorgir eflorescències salines en les peces estudiades al laboratori. Així, s'ha aturat la publicació de la fitxa-consell i s'estan duent a terme anàlisis complementaris per conèixer l'origen de l'alteració i així poder validar o no el mètode en qüestió.

La informació proporcionada per Google Analytics sobre les mètriques del lloc web, indica que de les cinc pàgines, la més visita és la de *Consells per a mosaics hidràulics*. El Gràfic 10 i la Taula 7 resumeixen la informació.

Gràfic 10: nombre de pàgines visualitzades úniques de la pestanya *Consells de conservació* en funció de l'any (font: Google Analytics)

Pàgina	Nb. pàg. visualitzades úniques: rànquing respecte del lloc web	Nb. pàg. visualitzades úniques	% de pàg. visualitzades úniques	Temps mitjà a la pàg.	% de rebot
Mosaics hidràulics	3	4.620	3,40 %	04:44	82,23%
Mosaics de gres ceràmic	11	1.220	0,90 %	03:20	86,12%
Consells de conservació	15	998	0,74 %	01:10	37,77%
Mosaics de rajola	18	764	0,56 %	02:24	85,19%
Trencadís	25	506	0,37 %	03:25	82,23%

Taula 7: comparació entre les pàgines de *Consells de conservació* per al període 2017-2021 (font: Google Analytics)

Conclusions

- La pàgina de *Consells de conservació per a mosaics hidràulics* és la tercera més visitada de tot el lloc web, fet constant al llarg dels cinc anys. Per a aquesta pàgina, el temps mitjà de permanència és més del doble (04:44) respecte de la mitjana de tot el lloc web (02:18). Tot això està indicant que hi ha un interès particular per a aquesta temàtica.
- Per a aquesta pàgina, el percentatge de rebot és aproximadament un 15 % superior respecte de la mitjana (72,36 %). Aquest percentatge es considera com a molt alt, però podria estar indicant que els usuaris busquen una informació específica –fet que es confirma per l’elevat temps de permanència– i després abandonen el web sense fer més consultes.
- Les pàgines de *Consells de conservació per a gres ceràmic, rajoles i trencadís* també estan ben situades en el rànquing de visites del web, tenen un temps mitjà de permanència superior a la mitjana i un percentatge de rebot elevat. Tot això indica que són temàtiques d’interès i els usuaris llegeixen la informació.
- El temps mitjà de la pàgina *Consells de conservació* i el percentatge de rebot estan confirmant que aquesta pàgina funciona com a resum del contingut i eix d’enllaç amb les subpàgines.
- Els correus electrònics i les trucades rebuts al Servei d’Arqueologia per part de privats que volen informació sobre com tractar els seus paviments privats, confirmen l’interès per aquesta temàtica.

ITINERARIS

Actualment, aquesta pestanya compta amb una pàgina i quatre subpàgines:

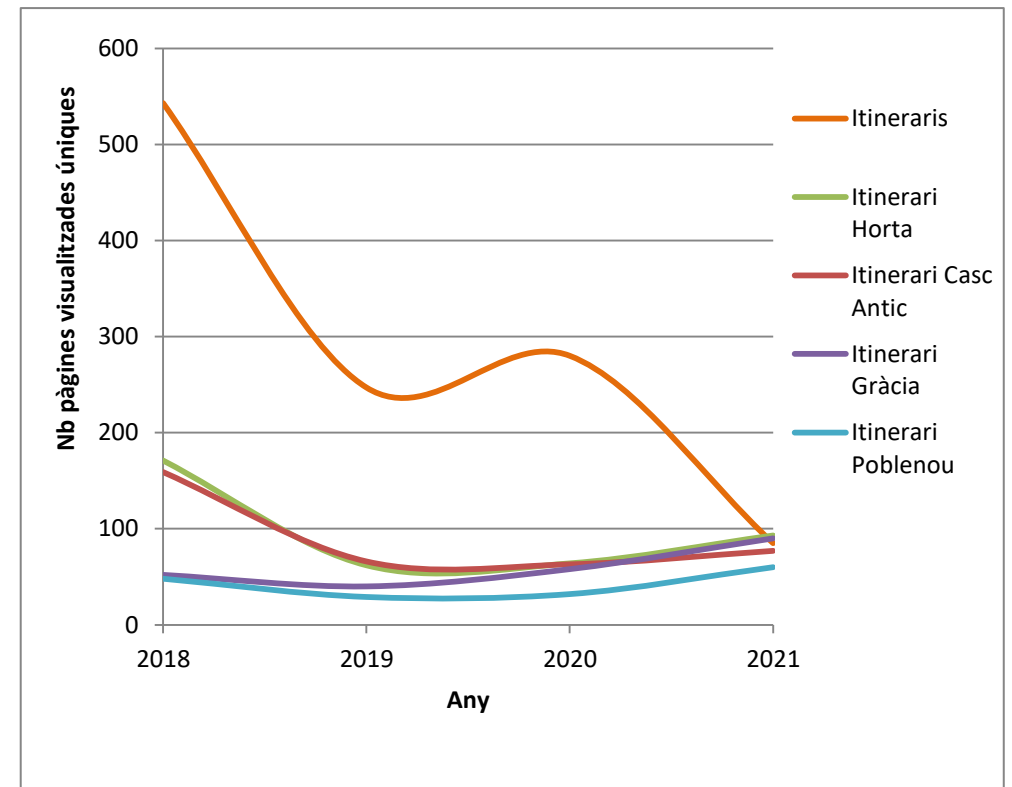
ITINERARIS
Mosaics a farmàcies modernistes del Casc Antic
Decoracions de façana: les cases d'estiueig d'Horta
Tècniques musives. Un recorregut per Gràcia
Rètols de mosaic. Publicitat i indústria al Poblenou

Taula 8: contingut de la pestanya *Itineraris*

A finals del 2017, el lloc web comptava amb 10 itineraris, un per districte, confeccionats amb el material recollit durant la primera fase de participació. El resultat final no va ser del tot satisfactori ja que les rutes només es nodrien dels mosaics registrats arran de la participació dels usuaris. Així, a vegades faltaven mosaics rellevants per a l'itinerari o bé els circuits abastaven un radi massa estès. D'altra banda, faltava un

discurs temàtic que unís els punts de l'itinerari. En definitiva, el fet de crear les rutes només a partir de les aportacions dels usuaris generava circuits poc coherents i interessants.

El 2018, es va canviar l'enfoc del treball amb la intenció d'organitzar cada itinerari al voltant d'una temàtica i no necessàriament d'un districte. Això va implicar la necessitat d'incloure nous mosaics a l'*Inventari* que no estiguessin originats en la participació. L'elaboració de cada itinerari va requerir una inversió de temps important –unes 80 hores per cadascun– en quant suposa una investigació, la identificació *in situ* dels punts de visita i el recorregut de tot l'itinerari al menys una vegada.

Gràfic 11: nombre de pàgines visualitzades úniques de la pestanya *Itineraris* en funció de l'any (font: Google Analytics)

Nogensmenys, aquesta feina ha permès identificar mosaics de rellevància, desconeguts per nosaltres, i situar-lo dins el marc històric que estem traçant.

Malgrat que la intenció continuï sent de publicar sis itineraris més, els mitjans atribuïts al projecte no ens han permès complir aquest propòsit. El programa incloïa la proposta de fer una visita guiada gratuïta de cada itinerari per part del Servei d'Arqueologia a mode de campanya de llançament. A continuació es suggeria deixar la gestió a una altra entitat relacionada amb el turisme.

La informació proporcionada per Google Analytics indica que de les cinc pàgines, la més visita és la de *Itineraris*, la pàgina a partir de la qual s'accedeix a cadascun dels itineraris. El Gràfic 11 i la Taula 9 resumeixen la informació.

Pàgina	Nb. pàg. visualitzades úniques: rànquing respecte del lloc web	Nb. pàg. visualitzades úniques	% de pàg. visualitzades úniques	Temps mitjà a la pàg.	% de rebot
Itineraris	9	1.628	1,20%	00:47	42,91%
Itinerari Horta	30	390	0,29%	01:32	59,85%
Itinerari Casc Antic	33	365	0,27%	01:07	45,00%
Itinerari Gràcia	50	240	0,18%	01:21	46,88%
Itinerari Poblenou	81	169	0,12%	01:49	55,88%

Taula 9: comparació entre les pàgines de la pestanya *Itineraris* per al període 2018-2021 (font: Google Analytics)

Conclusions

- El nombre de visites de les cinc pàgines de la pestanya *Itineraris* és clarament inferior respecte de les altres temàtiques que proposa el lloc web.
- La pàgina *Itineraris*, que funciona com a eix d'enllaç amb les subpàgines, de mitjana és la novena més visitada de tot el lloc web, però les visites han patit una davallada molt important des del seu inici fins avui.
- El nombre de visites dels quatre itineraris han patit una feble davallada des de l'inici, tanmateix, el 2021 es constata una lleugera pujada en les visites de les quatre rutes. Més que un repunt en l'interès pels itineraris, pensem que podria ser el reflex d'un augment general en les visites del lloc web.
- El temps mitjà de permanència en les pàgines dels itineraris és menys de la meitat (00:47) respecte de la mitjana del lloc web (02:18). Això sembla indicar el feble interès per aquesta temàtica, sobretot considerant que la realització d'una ruta suposa seguir consultant la pàgina durant la visita. Aquesta reflexió, però, s'hauria de verificar ja que els itineraris es poden descarregar en format PDF i és possible que els usuaris prefereixin aquesta opció a la de consultar el web durant la ruta.
- El percentatge de rebot de la mitjana de les cinc pàgines és aproximadament un 69% inferior respecte de la mitjana del web (72,36 %). Aquesta xifra indica que els usuaris han visitat més pàgines durant la mateixa sessió. Això podria estar indicant que la temàtica dels itineraris no és la informació que estaven buscant els usuaris.
- El temps mitjà de la pàgina *Itineraris* i el percentatge de rebot estan confirmant que aquesta pàgina funciona com a resum del contingut i eix d'enllaç amb les subpàgines.
- El plantejament inicial dels itineraris suposava la realització de visites guiades. Aquesta part no es va poder implementar per manca de recursos. Concloem que no estem en mesura donar un servei útil, fet que es tradueix en les visites del web. Convindrà plantejar-se la publicació d'itineraris suplementaris.

ENTREVISTES

Actualment, aquesta pestanya compta amb una pàgina i quatre subpàgines:

ENTREVISTES - data de publicació
Entrevista a Armand Olivé Milian - 20 de setembre 2019
Entrevista a Lívia Garreta - 12 de març 2020
Entrevista a Nevenka Pavic - 30 de març 2020
Entrevista a Angelo Gil Falcó - 21 de juliol de 2021

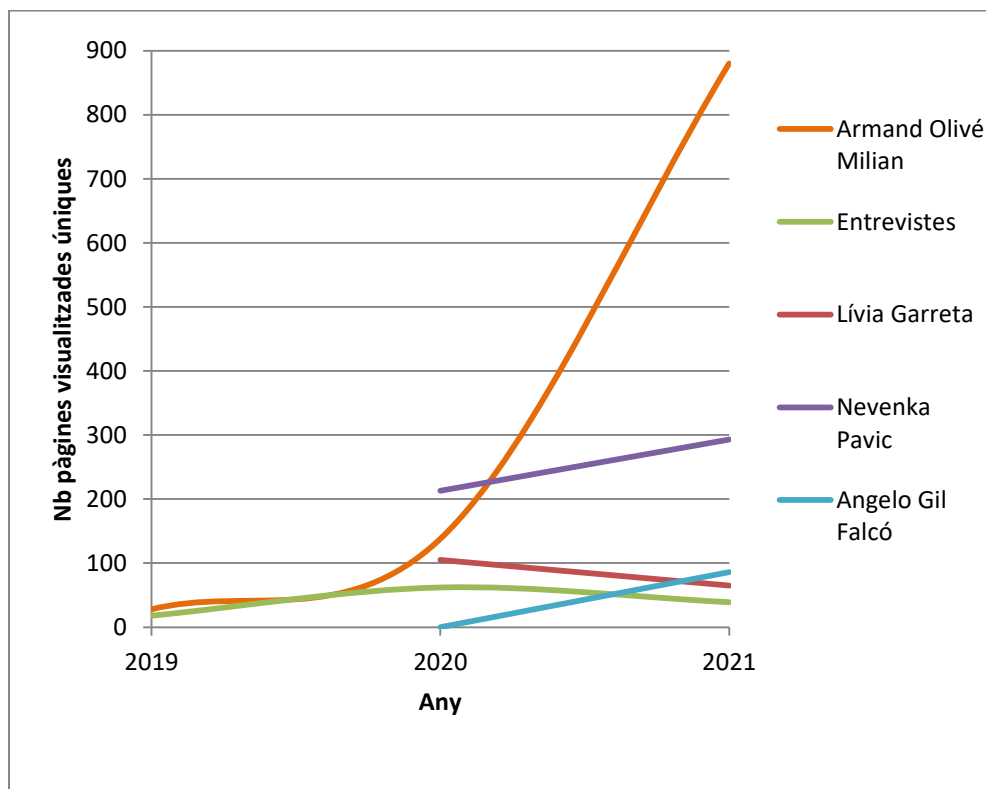
Taula 10: contingut de la pestanya *Entrevistes*

La pestanya *Entrevistes* es va crear el setembre de 2019 en substitució de la pestanya *Activitats*. Les entrevistes es publiquen al web segons es van realitzant les trobades amb els artistes.

La informació proporcionada per Google Analytics indica que de les cinc pàgines, la més visitada és la de *Itineraris*. La Taula 11 i el Gràfic 12 resumeixen la informació.

Pàgina	Nb. pàg. visualitzades úniques: rànquing respecte del lloc web	Nb. pàg. visualitzades úniques	% de pàg. visualitzades úniques	Temps mitjà a la pàg.	% de rebot
Armand Olivé Milian	13	1.046	0,77%	04:22	74,08%
Nevenka Pavic	26	506	0,37%	04:20	73,65%
Entrevistes	73	176	0,13%	01:02	37,50%
Lívia Garreta	79	170	0,13%	03:43	67,37%
Angelo Gil Falcó	177	86	0,06%	03:46	75,00%

Taula 11: comparació entre les pàgines de la pestanya *Entrevistes* per al període 2019-2021 (font: Google Analytics)

Gràfic 12: nombre de pàgines visualitzades úniques de la pestanya *Entrevistes* en funció de l'any (font: Google Analytics)

Conclusions

- Dintre la pestanya *Entrevistes*, la pàgina *Armand Olivé Milian* és, de lluny, la més visitada. Se situa en la posició 13 respecte de tot el lloc web.
- Al 2021, hi hagut un gran augment de les visites d'aquesta pàgina, multiplicant per 7 les visites. Pensem que això s'explica pels esdeveniments succeïts durant aquell any i que detallarem al punt 04 Assessorament patrimonial.
- Per a aquesta pàgina, el temps mitjà de permanència és més del doble (04:22) respecte de la mitjana del lloc web (02:18). Això està indicant que hi ha un interès particular per a aquest mosaïcista.
- Per a aquesta pàgina, el percentatge de rebot és similar respecte de la mitjana (72,36 %). Aquest percentatge es considera com a molt alt, però podria estar indicant que els usuaris busquen una informació específica –fet que

es confirma per l'elevat temps de permanència– i després abandonen el web sense fer més consultes.

- Les altres tres entrevistes també tenen un elevat temps mitjà de permanència, indicant, al nostre parer, l'interès per la temàtica.
- El temps mitjà de la pàgina *Entrevistes* i el percentatge de rebot baix estan confirmant que aquesta pàgina funciona com a resum del contingut i eix d'enllaç amb les subpàgines.

MÈTRIQES DEL LLOC WEB

L'anàlisi del web es fa gràcies a les dades proporcionades per Google Analytics, eina que va ser configurada en el moment de la creació del web amb WordPress. Abans de començar a analitzar la informació, en sembla útil proporcionar un glossari amb les definicions dels conceptes que dona Google Analytics.

01 GLOSSARI

Classificació ponderada

La classificació ponderada ordena les columnes de percentatges de dades segons la importància, en lloc de fer-ho per ordre numèric. Per exemple, si endreça les columnes per **Percentatge de rebot** en ordre descendent, les files amb un percentatge de rebot del 100 % apareixeran en primer lloc, inclús si

aquesta dada es basa només en una o dues sessions. Tanmateix, si s'aplica el tipus **Ponderat**, les files amb els percentatges de rebot més alts i estadísticament més significatius es mostraran en la part superior del llistat.

Durada mitjana d'una sessió

És el temps mitjà que un usuari dura en una pàgina i es mesura tenint en compte les interaccions dins el lloc web.

Nombre de pàgines visualitzades úniques

Nombre de sessions durant la qual un usuari ha vist al menys una vegada la pàgina. Encara que l'usuari hagi carregat varies vegades la mateixa pàgina durant una sessió, només es comptabilitza com una vegada. Aquesta mètrica reflecteix millor l'interès de l'usuari.

Pàgines/sessió

Pàgines per sessió (mitjana de pàgines vistes) és la mitjana de

pàgines visualitzades durant una sessió. Es comptabilitzen les visualitzacions repetides d'una mateixa pàgina.

Percentatge de rebots

Percentatge de sessions d'una sola pàgina que indica que no hi ha interaccionat cap usuari. Una sessió amb rebot té una durada de 0 segons. Dit d'una altra manera, representa el nombre de vegades que un usuari ha vist només una sola pàgina del web i n'ha sortit sense consultar-ne d'altres.

Percentatge de sortides

Percentatge de sortides del lloc des d'una pàgina o d'un conjunt de pàgines determinades.

Sessió

Període de temps en què un usuari interacciona activament amb el lloc web, l'aplicació, etc. Totes les dades d'ús (com, per exemple, les visualitzacions de pantalla, els

esdeveniments o el comerç electrònic) s'associen amb una sessió.

Temps mitjà a la pàgina

La mitjana de temps que els usuaris han destinat a visualitzar una pantalla o una pàgina, o un conjunt de pantalles o de pàgines.

Usuari

Usuaris que han iniciat una sessió com a mínim durant l'interval de dates.

Usuaris nous

El nombre d'usuaris nous durant l'interval de dates seleccionat.

Visualitzacions de pàgina

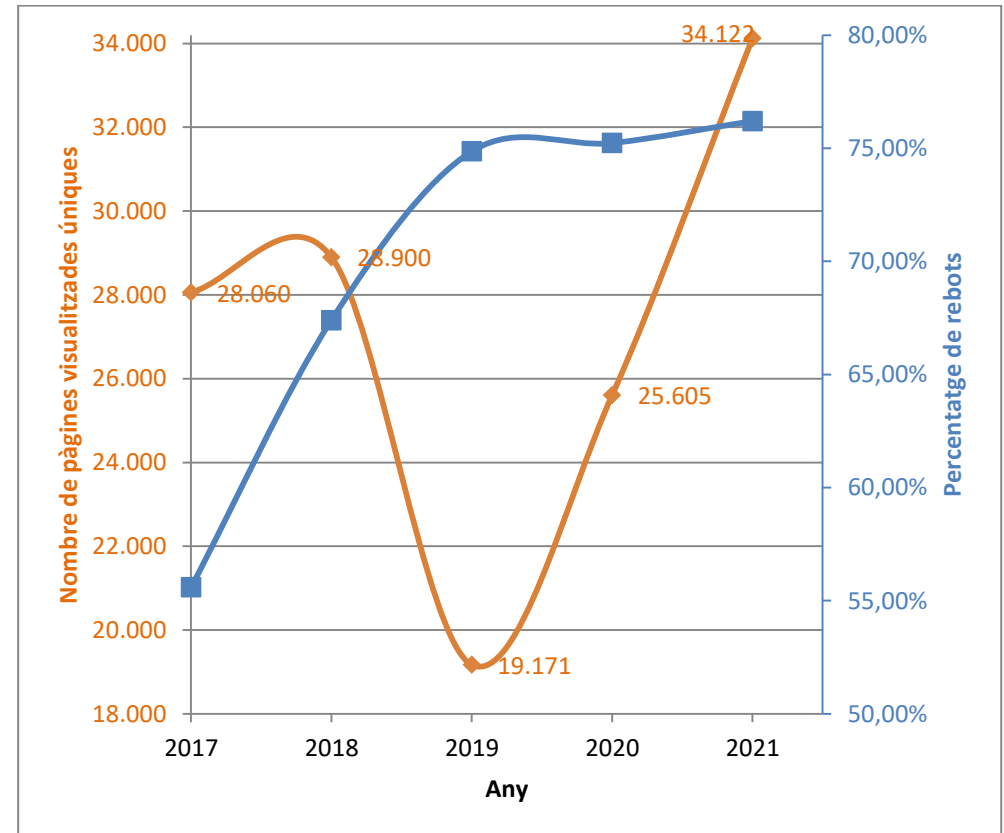
Visites que ha rebut una pàgina (correspon al nombre de vegades que aquesta pàgina s'ha carregat, independentment de si han estat carregades durant la mateixa sessió).

02 VISITES

La Taula 12 i el Gràfic 13 resumeixen les dades relatives a les visites del lloc web.

	TOTAL	2017	2018	2019	2020	2021
	1.699 dies	238 dies	365 dies	365 dies	366 dies	365 dies
Visualitzacions de pàgina	173.881	38.759	37.398 -4%	24.003 -36%	31.829 +33%	41.892 +32%
Nb. de pàg. visualitzades úniques	135.858	28.060	28.900 +3%	19.171 -34%	25.605 +34%	34.122 +33%
Durada mitjana de la sessió	2:35	5:49	3:02	1:56	1:55	1:43
Pàgines/sessió	2,12	3,58	2,39	1,80	1,75	1,75
Percentatge de rebots	71,4%	55,6%	67,4%	74,9%	75,2%	76,2%

Taula 12: visites del lloc web (font: Google Analytics)

Gràfic 13: nombre de pàgines visualitzades úniques i percentatge de rebots (font: Google Analytics)

De les dades es desprèn que el nombre de **pàgines visitades** i el nombre de **pàgines visitades úniques** han seguit una evolució similar, excepte el segon any amb una lleugera divergència. En general, observem que, a finals de 2019, el lloc web perd més d'un 30% de visites, xifra que guanya a finals del 2020 i que repeteix l'any següent. Així, veiem que els dos últims anys les visites del web han crescut significativament, superant fins i tot les visites del primer any del projecte.

La **durada mitjana de la sessió** és de 2 minuts 35 segons, temps que ha variat força al llarg dels cinc anys. El primer any era gairebé cinc vegades més elevat que el darrer any. Tanmateix, considerem que aquests rangs de durada són prou grans per permetre la lectura del contingut de les pàgines, indicant així un interès per la temàtica. Tanmateix, la durada mitjana s'hauria de valorar a la baixa donat que inclou el temps que l'equip de redacció també hi passa per realitzar consultes necessàries per a la redacció de fitxes i altres

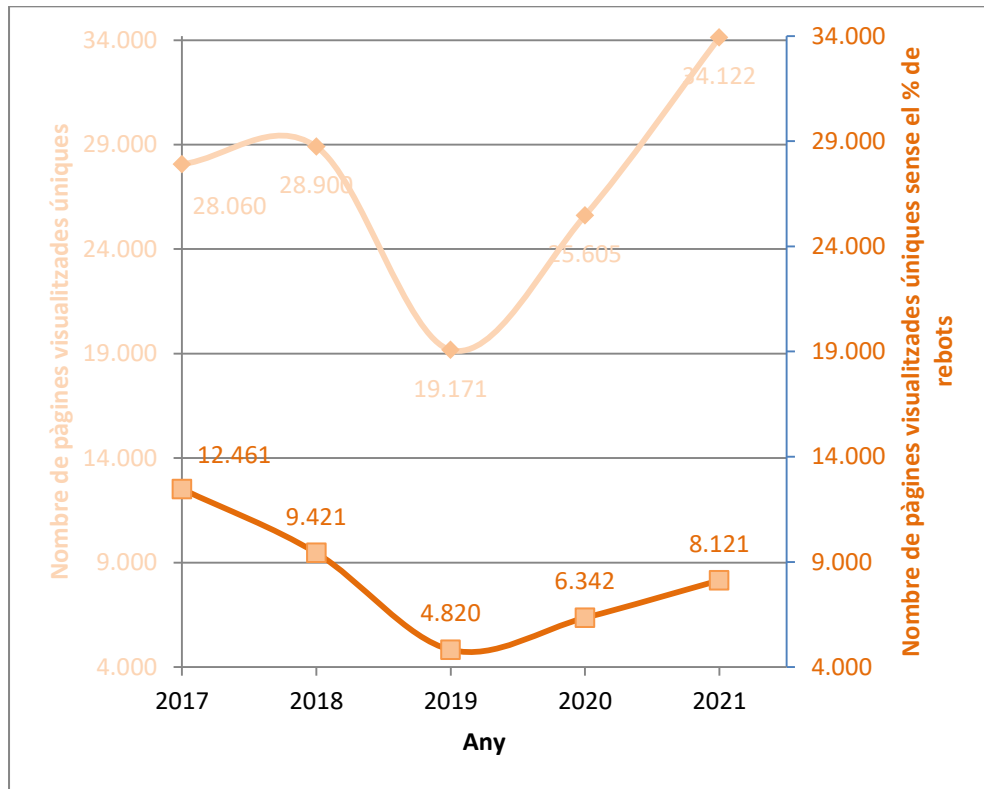
continguts. El nombre de **pàgines per sessió** ens indica que, aquí també, hi ha hagut un descens però no tant significatiu com el precedent.

El **percentatge de rebots** és una dada molt útil per a comprendre si les visites del lloc web són d'usuaris interessats o si es tracta de visites d'usuaris que hi han arribat per error o de visites de robots de rastreig de pàgines web. Per a una bona interpretació d'aquesta dada, es necessiten coneixements avançats en mètriques web, tanmateix podem intentar una interpretació. Recordem que el percentatge rebot és *el percentatge de sessions d'una sola pàgina que indica que no hi ha interaccionat cap usuari*. Així, entenem que un usuari que entra a una pàgina i en surt sense visitar-ne d'altres és perquè, o ha trobat el que buscava, o no era el que buscava. En el nostre cas, pensem que la majoria de les vegades el percentatge de rebot està indicant un interès erroni o el rastreig dels robots.

El percentatge de rebot mitjà del web és de 71,4%, un valor que ha anat creixent amb el temps tot i que els tres darrers anys s'ha estabilitzat. Si descomptem el percentatge de rebots de les visites del web obtenim les dades següents:

	TOTAL	2017	2018	2019	2020	2021
	1.699 dies	238 dies	365 dies	365 dies	366 dies	365 dies
Percentatge de rebots	71,4%	55,6%	67,4%	74,9%	75,2%	76,2%
Visualitzacions de pàgina sense el % de rebots	49.782	17.213	12.192	6.034	7.884	9.970
Visualitzacions de pàgina al dia sense el % de rebots	29,3	72,3	33,4	16,5	21,5	27,3
Nb. de pàg. visualitzades úniques sense el % de rebots	38.896	12.461	9.421	4.820	6.342	8.121
Nb. de pàg. visualitzades úniques al dia sense el % de rebots	22,9	52,4	25,8	13,2	17,3	22,2

Taula 13: visites del lloc web havent descomptat el percentatge de rebots (font: Google Analytics)

Gràfic 14: nombre de pàgines visualitzades úniques amb i sense el percentatge de rebot (font: Google Analytics)

Així, pensem que les dades de la Taula 13 i el Gràfic 14 s'aproximen més a la realitat de les visites dels usuaris interessats. Observem que, no només el nombre de visites es redueix d'un 75%, però també que la remuntada de visites no arriba a superar el nombre de visites del primer any.

Conclusions

- Les visites del lloc web, després d'una davallada important a partir del segon any, han anat augmentat des del 2020. Aquest guany d'interès és valorat com a molt positiu atès que ja no es fan campanyes de difusió del projecte. En deduïm que el projecte adquireix popularitat amb el pas dels anys gràcies al contingut, constantment actualitzat i ampliat.
- La durada mitjana de la sessió (2:35) ens sembla prou llarga per indicar que els usuaris llegeixen el contingut, tanmateix s'ha reduït molt al llarg del període, això també és el cas del nombre de pàgines per sessió. Això podria estar indicant la pèrdua d'interès dels usuaris o un interès més focalitzat per alguns temes.
- El percentatge de rebot mitjà del web és de 71,4%, un valor que ha anat creixent amb el temps tot i que els tres darrers anys s'ha estabilitzat. Considerem aquest percentatge com a molt elevat i en desconecem les causes. És possible que una part dels usuaris hi hagin arribat per error. Pensem més aviat que aquest alt valor està relacionat amb els robots de rastreig i la indexació de les pàgines, aspectes que ultrapassen els nostres coneixements.
- Si descomptem el percentatge de rebots de les visites del web, obtenim dades força diferents. El nombre de visites es divideix per 3 i el guany de visites a partir del 2020 no resulta tan important. Això no obstant, l'augment de visites es valora com a molt positiu donat que des del 2019 no es fan activitats de difusió.

03 PÀGINES MÉS VISITADES

La Taula 14 presenta el rànquing de les 10 pàgines més visitades del web amb el percentatge de visualitzacions de pàgina i el temps mitjà passat a cada pàgina. Observem el següent:

- De mitjana, la pàgina d'inici és la més visitada, així i tot, els dos últims anys la pàgina *Inventari* és la que més visites rep. Entenem que el principal interès del web està relacionat amb la consulta de l'inventari de mosaics. La pàgina *Participa!* queda en 5na posició,

reforçant l'interès per aquest eix de treball.

- La pàgina de *Consells de conservació per a hidràulics* són el segon focus d'interès, però els dos últims anys aquest ha baixat en favor de pàgines amb temàtiques específiques. La pàgina *Consells de conservació*, a partir de la qual s'accedeix a les subpàgines, queda en 10na posició, mentre que les altres subpàgines queden per sota.
- La pàgina del mosaic de la *plaça d'Isidre Nonell, El món neix en cada besada*, és la quarta més visitada. Aquesta posició ens ha

sorprès molt ja que es tracta d'una de les 2.166 fitxes publicades, és a dir una temàtica molt específica.

- La pàgina *Què és un mosaic hidràulic?* queda en 6na posició, *Què és un mosaic?* queda en 7na posició i *Què es un mosaic de tessel·les?* queda en 9na posició. Veiem que hi ha un real interès per les tècniques musives i, d'entre elles, destaca el mosaic hidràulic.
- La pàgina *Itineraris* se situa en 8na posició, mentre que les subpàgines d'aquesta pestanya es situen molt per sota.

La pàgina *plaça d'Isidre Nonell, El món neix en cada besada* mereix que ens hi aturem un moment atès l'interès que suscita. Des de la publicació de la pàgina, el 29 de maig de 2017, la pàgina ha rebut 4.547 visualitzacions. Excepte algun pic de visites, les visualitzacions es distribueixen al llarg de tot el període. Les mètriques indiquen que els usuaris hi han arribat principalment a través d'un buscador (85%). Hi ha un percentatge de rebots molt alt (86%) i el temps mitjà a la pàgina és de 4:04. La pàgina es consulta principalment des del mòbil (67%).

	2017-2021			2017			2018			2019			2020			2021		
1	Pàgina d'inici	11%	1:39	Pàgina d'inici	21%	1:47	Pàgina d'inici	13%	1:42	Pàgina d'inici	9%	1:43	Inventari	7%	2:01	Inventari	7%	1:56
2	Inventari	10%	1:57	Inventari	13%	1:38	Inventari	12%	2:13	Inventari	8%	2:12	Pàgina d'inici	6%	1:21	Pàgina d'inici	6%	1:20
3	Consells de conservació per hidràulics	3%	4:43	Participa!	6%	2:48	Consells de conservació per hidràulics	4%	4:35	Consells de conservació per hidràulics	5%	5:11	Què és un mosaic?	4%	2:31	El món neix en cada besada	3%	3:42
4	El món neix en cada besada	3%	4:04	Consells de conservació per hidràulics	2%	4:09	Participa!	3%	2:27	El món neix en cada besada	5%	4:46	El món neix en cada besada	3%	4:00	Entrevista a Olivé Milian	3%	4:30
5	Participa!	3%	2:33	Activitats	2%	1:56	Què és un mosaic hidràulic?	3%	2:31	Què és un mosaic hidràulic?	3%	2:31	Consells de conservació per hidràulics	3%	4:56	Consells de conservació per hidràulics	2%	5:00
6	Què és un mosaic hidràulic?	2%	2:30	Itineraris	2%	00:30	El món neix en cada besada	2%	3:59	Què és un mosaic?	3%	2:22	Què és un mosaic de tessel·les?	2%	3:14	Què és un mosaic de hidràulic?	2%	2:59
7	Què és un mosaic?	2%	2:00	Consells de conservació	1%	1:02	Itineraris	2%	00:46	Itineraris	2%	0:56	Què és un mosaic de hidràulic?	2%	2:39	Hospital Sant Pau Vestíbul	2%	3:33
8	Itineraris	1%	00:47	Què és un mosaic hidràulic?	1%	1:49	Què és un mosaic?	1%	1:51	Què és un mosaic de tessel·les?	1%	2:06	Participa!	1%	2:14	Participa!	1%	2:17
9	Què és un mosaic de tessel·les?	1%	2:27	Què és un mosaic?	1%	1:21	Activitats	1%	1:22	Què és un mosaic de rajoles?	1%	2:07	Itineraris	1%	1:03	Què és un mosaic?	1%	1:52
10	Consells de conservació	1%	1:10	Comitè de treball	1%	2:02	Què és un mosaic de tessel·les?	1%	2:07	Consells de conservació per gres ceràmic	1%	3:32	Consells de conservació per gres ceràmic	1%	3:29	Què és un mosaic de tessel·les?	1%	2:43

Taula 14: les deu pàgines més visitades del web amb el percentatge de visualitzacions de pàgina i el temps mitjà passat a la pàgina (font: Google Analytics)

Conclusions

- Les pàgines més visitades estan relacionades amb l'*Inventari participatiu*, ja sigui la pàgina de consulta de l'inventari com de participació.
- A continuació, segueix la pestanya *Consells de conservació*, i en particular, *Consells de conservació per a mosaics hidràulics*.
- El tercer eix d'interès va a la pestanya *Què es un mosaic?* amb una atenció especial per *Què és un mosaic hidràulic?* i *Què és un mosaic de tesselles?*
- El mosaic hidràulic és un centre d'interès recurrent en el web, no només per conèixer'n la tècnica i com conservar-lo, també veiem que és el tipus de mosaic més representat en l'inventari de mosaics i correspon a mosaics de paviments d'habitatges privats. Clarament, el web està donant resposta a un necessitat del públic.
- La pàgina *plaça d'Isidre Nonell, El món neix en cada besada* és la 4ta més visitada. Concloem que és una pàgina per a la qual els usuaris tenen un interès específic no relacionat amb el web, que hi arriben directament a través d'un servidor i que, generalment, abandonen un cop llegida la informació. Podem deduir que l'interès per aquest mosaic està relacionat amb el seu renom i localització cèntrica i que la cerca es fa des del mòbil, probablement davant del mateix mural. Sense dubte, aquest mosaic és un atractiu turístic i una peça que, per la seva tècnica, resulta entretinguda i suscita interrogants.

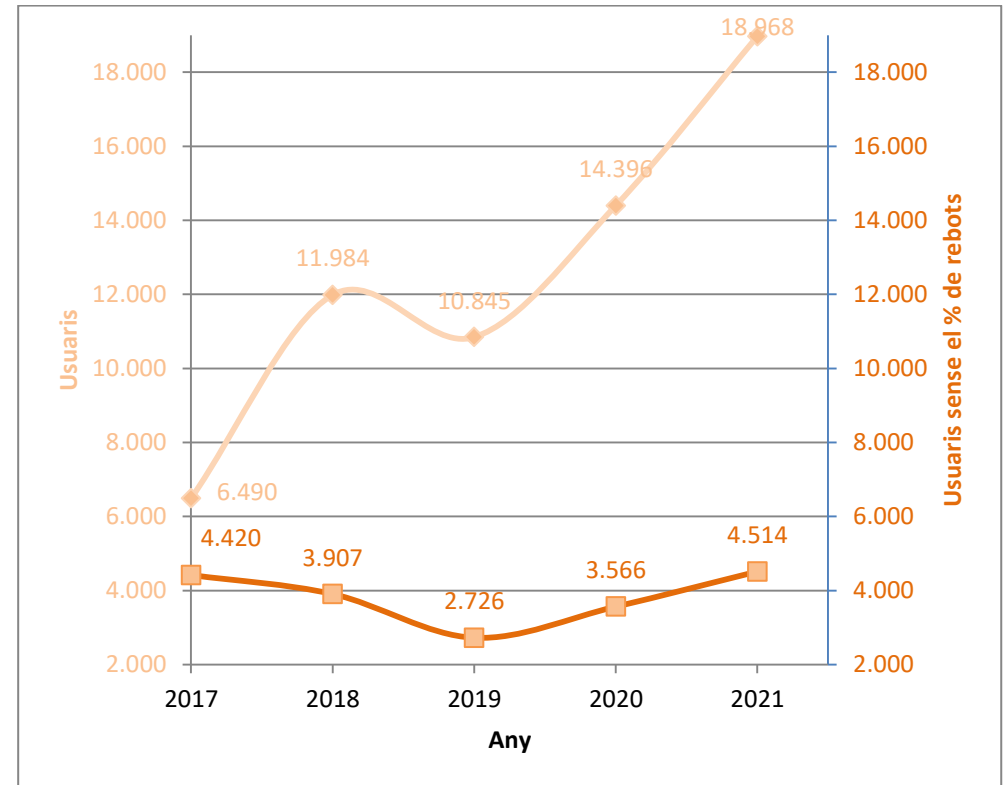
Figura 3: plaça d'Isidre Nonell, El món neix en cada besada

04 USUARIS

La Taula 15 i el Gràfic 15 resumeixen les dades relatives a les visites del lloc web.

	TOTAL 1698 dies	2017 238 dies	2018 365 dies	2019 365 dies	2020 366 dies	2021 365 dies
Usuaris	62.683	6.490	11.984	10.845	14.396	18.968
Usuaris nous	61.296	6.297	11.485	10.510	14.269	18.735
Usuaris al dia de mitjana	37	27	33	30	40	52
Percentatge de rebots	71,3	55,6	67,4	74,9	75,2	76,2
Usuaris sense el % de rebots	17.946	2.882	3.907	2.726	3.566	4.514
Usuaris al dia de mitjana sense el % de rebots	11	12	11	7	10	12

Taula 15: usuaris del lloc web (font: Google Analytics)

Gràfic 15: nombre d'usuaris versus el nombre d'usuaris sense el percentatge de rebots (font: Google Analytics)

Com en el cas de les visites del lloc web, veiem que el nombre d'usuaris varia considerablement quan s'hi resta el percentatge de rebots. Al Gràfic 15 veiem que el nombre d'usuaris del darrer any ha superat el del primer any, en qualsevol dels casos. Tanmateix, si ens fixem en el nombre d'usuaris al dia, veiem que és de 12 persones tan el primer com el darrer any. Això s'explica perquè el 2017 va començar al mes de maig.

D'altra banda, és interessant observar que del total d'usuaris, de mitjana, un 98% són usuaris nous, tant abans com després d'haver-hi restat el percentatge de rebots.

Conclusions

- El nombre d'usuaris al dia és de 11 persones, de mitjana i després d'haver-hi restat el percentatge de rebots. Aquest xifra s'ha mantingut força estable al llarg dels cinc anys, excepte el 2019 amb una mitjana de 7 usuaris al dia. Des del 2020, observem una remuntada dels usuaris del web que associem al guany de popularitat que el projecte va adquirint amb el temps.
- El nombre d'usuaris nous representa, de mitjana, un 98% respecte del nombre d'usuaris. Aquesta xifra ens sorprèn ja que la tendència sembla indicar que la participació està deixant pas a la consulta i esperariem més consultes dels mateixos usuaris.

ACTIVITATS COL·LATERALS

01 BARCELONA TURISME

Arran de la publicació de l'article a El Periódico versió paper, el dia 3 d'octubre de 2018, Barcelona Turisme es va posar en contacte amb el Servei d'Arqueologia. L'interès va portar en especial sobre els itineraris i la possibilitat d'incloure'ls, sota algun format, en els productes que ofereix Barcelona Turisme. Algunes idees suggerides van ser la possibilitat de traduir els itineraris, gestionar visites guiades en diferents llengües i fer-ne difusió a través del web de Barcelona Cultura i Lleure de l'Ajuntament de Barcelona. Un aspecte particularment interessant per Barcelona Turisme va ser la possibilitat d'oferir rutes per barris més perifèrics de la ciutat amb l'objectiu de descongestionar el turisme al centre de la ciutat.

Malgrat l'interès mutu en aquesta col·laboració, no es va donar seguiment a la iniciativa. El Servei d'Arqueologia no ha disposat de mitjans per seguir publicant itineraris. D'altra banda, un primer balanç del projecte ja va posar en evidència que els itineraris eren un interès secundari respecte de la resta d'eixos del projecte.

02 VESTIBULARIA

L'octubre de 2018, es va posar en contacte amb el Servei d'Arqueologia Jordi Avià, autor del web Vestibularia (www.vestibularia.org). Aquest web recull fotografies de decoracions de vestíbuls de Barcelona dels anys Seixanta a Vuitanta, organitzats per districtes i per tècnica. Va ser un dels exemples de lloc web del qual ens vam inspirar per crear el de *El mosaic del meu barri*.

L'autor va mostrar interès en col·laborar amb el projecte amb l'objectiu de donar visibilitat a la seva feina de recopilació. Així, va oferir

d'enriquir el catàleg de l'*Inventari* amb les seves fotos. Vam acordar que l'autor faria part dels col·laboradors del projecte i que el Servei d'Arqueologia publicaria les fotos i enllaçaria la fitxa al web de Vestibularia. Al llarg del 2018 i 2019, es van publicar 18 fitxes de mosaics amb 72 fotos enviades per Jordi Avià.

03 JORNADA D'ESTUDIS SOBRE LA PROTECCIÓ D'INTERIORS PATRIMONIALS EN COL·LABORACIÓ AMB EL COAC

En col·laboració amb l'AADIPA / COAC, el 15 de novembre de 2019 el Servei d'Arqueologia va organitzar una jornada de reflexió i debat entorn de la protecció dels interiors patrimonials privats. Quines actuacions s'estan duent a terme a Barcelona? Com protegir els interiors no catalogats? Cal legislar, informar o educar? són preguntes que es van plantejar.

La situació de la qüestió es va exposar a través de l'experiència de diferents agents –arquitectes, historiadors de l'art, conservadors-restauradors i col·leccionistes– i es va presentar el que s'està fent des de les administracions públiques per respondre al repte de protegir els interiors patrimonials.

Per tal d'ampliar la visió, es va portar una mirada al què s'està realitzant en àmbit internacional. La sessió de comunicacions orals va concloure amb una convidada que va venir de Bèlgica per explicar les propostes posades en pràctica per l'Agència Valona del Patrimoni per respondre a aquest repte. Finalment, la trobada va concloure amb un debat obert a tots els assistents que va generar idees amb la intenció de col·laborar a protegir aquest patrimoni.

04 DIFUSIÓ I EXPANSIÓ DEL PROJECTE

El projecte ha estat convidat a participar en jornades relacionades

amb el patrimoni arquitectònic i la seva decoració.

Així, el juny de 2018, el *Centre des métiers du patrimoine Wallon "La Paix-Dieu"*, de l'*Agence Wallonne du Patrimoine* organitza La Jornada d'estudis de revestiments decoratius(segles XIX-XX). Es tracta d'una jornada de treball i taula rodona on hi participaren artesans, restauradors, arquitectes enginyers i historiadors, en la qual es convida a exposar el nostre projecte. Tanmateix, el Centre "la Paix-Dieu" va manifestar i valorar la possibilitat d'adaptar i desenvolupar *El mosaic del meu barri* sense però, que de moment, el projecte hagi reeixit.

El novembre de 2019, l'Ajuntament d'Alcoi, dins el marc de les "II Jornades sobre intervenció en el Patrimoni Modernista", convida a fer una presentació del projecte i s'especula la possibilitat d'implementar-lo a Alcoi.

Arran d'aquestes dues experiències i per altres inputs rebuts, aquest tipus

d'experiències fàcilment podrien exportar-se i /o compartir alhora amb altres ciutats dins el marc de projectes europeus. La manca de mitjans econòmics de la majoria d'institucions relacionades amb el patrimoni fa que sigui molt difícil emprendre aquestes escomeses.

05 ASSESSORAMENT PATRIMONIAL

Des del 2018, el Servei d'Arqueologia ha rebut un seguit de sol·licituds per assessorar projectes patrimonials relacionats amb mosaics. Les peticions venen tant de serveis de l'administració pública com de particulars i concerneixen mosaics dels segles XIX i XX. Aquesta mena de sol·licitud és nova per al Servei d'Arqueologia, acostumats a tractar amb mosaics de l'antiguitat clàssica i, generalment, procedent d'intervencions arqueològiques. El més interessant resideix en el fet que, de manera directa o indirecta, les sol·licituds estan relacionades amb *El mosaic del meu barri*. Respecte de les

sol·licituds de l'administració, sembla ser que el projecte respongui a un buit d'informació i de referents als quals adreçar-se al si dels tècnics de l'administració mateixa. En canvi, les sol·licituds que venen de privats estan directament relacionades amb el web, canal que no només aporta informació sinó que també permet establir un vincle amb els autors i l'administració.

Mosaic de la sala d'actes de la Reial Acadèmia de Ciències de Barcelona (RACAB)

El mosaic de la sala d'actes de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona es troba a la primera planta de l'edifici, situat a la Rambla. La institució havia de dur, entre d'altres, una intervenció de conservació-restauració del paviment de la sala en qüestió. El projecte arriba al Servei d'Arqueologia a través de la Comissió Territorial de Patrimoni Cultural de Barcelona.

El Servei d'Arqueologia, a sol·licitud de la Generalitat, fa un treball d'avaluació del projecte amb esmenes, dur a terme el seguiment del conjunt de la intervenció, encarrega la documentació

fotogràfica, realitza un estudi sobre l'evolució del tractament de protecció aplicat i, finalment, redacta una [fitxa de manteniment](#) específica per a aquest mosaic.

Per primera vegada, veiem que un projecte d'arquitectura cita *El mosaic del meu barri* com a font d'informació. Es pren ple coneixement de la tècnica del terratzo venecià a Barcelona. La RACAB conserva documents que acrediten la data i l'artífex de l'obra, fet que ens permet redactar una [fitxa del mosaic](#) molt completa.

Mosaic de Miró de la Rambla

El 2018, el Servei d'Arqueologia és sol·licitat pel comissionat de Programes de Memòria de l'Ajuntament de Barcelona amb la voluntat del consistori barceloní de preparar una actuació patrimonial en record a les víctimes de l'atemptat terrorista ocorregut a La Rambla l'agost de 2017. L'actuació es projecta associada al mosaic de Miró. Atès que, en un futur proper, està previst aixecar el mosaic per dur a terme obres de reformes de la Rambla, es contempla la possibilitat de retirar els panots del mosaic durant l'actuació.

El Servei d'Arqueologia realitza un informe sobre la viabilitat d'efectuar l'aixecament del mosaic després

d'haver realitzat proves *in situ* en col·laboració amb la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni de l'Ajuntament de Barcelona. A continuació, redacta un projecte tècnic.

El mosaic del meu barri aporta un complement d'informació a l'informe quant a especificacions tècniques sobre el terratzo vibrat. El Servei d'Arqueologia completa la [fitxa del mosaic](#) amb la informació històrica proporcionada per l'informe de viabilitat.

Mosaic del taller Raventós

L'octubre de 2019, el senyor Joan Raventós contacta amb el Servei d'Arqueologia a través del web de *El mosaic del meu barri* per denunciar l'imminent destrucció d'un mosaic del taller de ceràmica de la família Raventós. L'obra se situa al vestíbul d'entrada de la finca situada al carrer de Castellnou on, en aquell moment, es porten a terme obres de reforma. Ell mateix és avisat per una veïna, conscient del valor artístic de l'obra, valor que no és contemplat en el projecte de reformes de la comunitat de veïns.

El Servei d'Arqueologia actua com a intermediari entre l'autor de l'obra, els propietaris, els executors de les obres, el Departament de Llicències i

Inspecció del districte de Sarrià-Sant Gervasi i el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya amb la finalitat de trobar una solució satisfactòria per a tots. Finalment, s'acorda conservar l'obra i que romangui a la vista.

El web de *El mosaic del meu barri* és la via per entrar en contacte amb els serveis públics patrimonials. Arran d'aquest incident, el Servei d'Arqueologia realitza el reportatge fotogràfic i el web integra [la fitxa](#) del mosaic a l'inventari.

Mosaic de la gasolinera Gedssa

El maig de 2020, la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni de l'Ajuntament de Barcelona contacta el Servei d'Arqueologia respecte del mural de l'antiga gasolinera Gedssa situada al carrer Provença 309. El mural es va col·locar l'any 1972 i va ser tapat per una reforma executada el 1996. Amb les obres d'enderroc de la gasolinera, el mural va quedar descobert i aviat se'n va començar la destrucció. Els veïns, considerant que es tracta d'una obra singular per al barri, van denunciar la destrucció a la premsa. El Servei d'Arqueologia col·labora amb els propietaris de la gasolinera, els executors de les obres i la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni amb la finalitat de trobar una solució satisfactòria. Finalment,

s'acorda conservar l'obra darrere el parament de la nova construcció.

El mosaic del meu barri actua com a referent en l'àmbit del patrimoni musivari. El Servei d'Arqueologia realitza el reportatge fotogràfic i el web integra [la fitxa](#) del mosaic al seu inventari.

Mosaic desaparegut de la font de la plaça d'Espanya

Amb motiu de les actuacions de millora de l'evacuació i de l'accessibilitat de l'intercanviador de l'estació de la plaça d'Espanya, la Direcció General de Transport i Mobilitat de la Generalitat de Catalunya preveia la realització d'un carril provisional sobre una part del parterre de la font. El juliol de 2020, el Servei d'Arqueologia va ser sol·licitat per tal de determinar l'existència –o no– del mosaic original que ornava el parterre de la font projectada per Jujol, el 1929.

El Servei d'Arqueologia va dur a terme tres sondejos sota el seguiment d'un tècnic amb experiència en conservació-

restauració de mosaics amb la intenció de confirmar les cales prèviament realitzades pel promotor de l'obra. Per tal de definir l'emplaçament dels sondejos, es va realitzar una investigació documental gràcies a la qual es va poder precisar la fesomia del mosaic original que ornava la font. Els resultats van indicar que no queden restes del mosaic original en els sondejos. Les fotografies trobades durant la recerca documental semblen indicar que durant les obres d'obertura del pas inferior de la plaça d'Espanya, l'any 1970, l'àrea corresponent al mosaic es va asfaltar per tal de donar pas als vehicles. Abans la finalització de les obres, l'àrea es va tornar a definir i es va enjardinar.

Aquesta recerca, tot i que infructuosa materialment, ha servit per conèixer l'existència d'aquest paviment que acompanyava la font. Aquesta informació complementa els coneixements sobre la història del mosaic a Barcelona.

Paviments del Casino Mercantil

El Casino Mercantil, conegut popularment amb el nom de l'antic Borsí, se situa a la plaça de la Verònica. Va ser la seu de l'Escola d'Art i Disseny La Llotja entre el 1968 i el 2009, moment a partir del qual va quedar en desús. L'Ajuntament de Barcelona ha iniciat el projecte de reforma i rehabilitació de l'edifici per adaptar-lo com a equipament d'usos veïnals. L'octubre del 2020, la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni de l'Ajuntament de Barcelona consulta el Servei d'Arqueologia sobre el valor patrimonial i la conservació dels paviments de l'edifici. El Servei d'Arqueologia realitza diverses visites i posa en evidència el

ric patrimoni musivari i la importància de conservar-lo. En particular, dos paviments de la planta baixa realitzats amb tesselles i amb terratzo venecià, una tècnica poc freqüent a Barcelona i que comencem a estudiar arran de la intervenció a la RACAB. A partir d'aquí, es realitza un reportatge fotogràfic i es redacta un informe tècnic de valoració patrimonial dels paviments de l'edifici.

El projecte *El mosaic del meu barri* enriqueix els nostres coneixements sobre el patrimoni musivari contemporani. El Servei d'Arqueologia es comença a constituir com un punt de referència per als tècnics en patrimoni de l'Ajuntament. El web integra les 17 fitxes dels mosaics estudiats.

Mosaic de la Verneda

L'abril de 2021, el Servei d'Arqueologia va ser contactat pel Centre d'Estudis de Sant Martí de Provençals respecte de la destrucció parcial d'un mosaic de l'artista Armand Olivé Milián situat a un passatge interior que uneix el carrer del Camp Arriassa i la rambla de Prim, al barri de la Verneda. El passatge pertany a una finca de veïns on s'estan duent a terme obres de reforma. El projecte no contemplava la salvaguarda del mosaic i, per tant, els obrers van començar a arrencar-lo. Ràpidament, els veïns es van mobilitzar per aturar la destrucció i recuperar els fragments al contenidor de runa. L'esdeveniment va tenir un gran ressò a les xarxes socials i a

diferents mitjans de comunicació. Aquest mosaic fa part d'un conjunt de quatre mosaics situats als passadissos i 12 mosaics situats als vestíbuls de la mateixa finca. El Servei d'Arqueologia va actuar com a intermediari entre l'autor del mosaic, el Centre d'Estudis de Sant Martí de Provençals i el Districte de Sant Martí amb la finalitat de trobar una solució satisfactòria. El Servei d'Arqueologia va organitzar la visita del senyor Olivé Milián qui, en veure els fets, va proposar de crear un nou mosaic per completar la part macant. A continuació, va coordinar la instal·lació de la nova peça amb un professional en conservació-restauració de mosaic i l'artista mateix, així com el reportatge fotogràfic de la intervenció. Al moment de la redacció d'aquest informe, s'espera que les obres de reformes finalitzin per inaugurar el mosaic en un acte veïnal.

El mosaic del meu barri ha jugat un paper cabdal en el desenvolupament d'aquesta actuació en quant ha constituït el nexa amb l'artista. En

efecte, el maig de 2019 el web va inaugurar la pestanya *Entrevistes* amb la del senyor Armand Olivé Milián. Arran del ressò d'aquest incident, mitjans de comunicació i privats de diverses àrees es van posar en contacte amb el Servei d'Arqueologia amb el propòsit de contactar amb l'artista. El senyor Armand Olivé Milián va donar diverses entrevistes i fins i tot el mosaic va ser l'objecte d'una obra de teatre. L'equip de redacció de *El mosaic del meu barri* va realitzar recerques a l'Arxiu Municipal Contemporani de l'Ajuntament de Barcelona per tal de redactar una [fitxa](#) completa d'aquest i dels altres mosaics que formen el conjunt musivari de la finca. Entre els projectes proposats, el Districte s'interessa per la temàtica de la creació musiva. Una de les propostes que es fan està encarada al públic escolar –amb una creació artista amb les peces de mosaic recuperades– i una altra per posar en valor els mosaics del barri. Estan pendents d'aprovació.

Mosaic d'Hermes d'Olivé Milian

L'octubre de 2021, la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni contacta el Servei d'Arqueologia respecte d'un mural aparegut al carrer de la Diputació, 79-83, arran de les obres de reforma d'un local comercial. El mural és obra del mosaicista Armand Olivé Milian i representa la figura del déu Hermes. Un article a la premsa fa ressò de la denúncia feta a través de les xarxes socials respecte de la possible desaparició del mosaic.

El Servei d'Arqueologia col·labora en la mediació amb els llogaters del local comercial, els propietaris, la Gerència de l'Àrea d'Ecologia Urbana i el Departament de Llicències i Inspecció del districte de l'Eixample amb la finalitat de trobar una solució satisfactòria. Finalment, s'acorda

conservar l'obra darrere la planxa de guix laminat del nou local.

El Servei d'Arqueologia realitza el reportatge fotogràfic i redacta [la fitxa](#) del mosaic que serveix per ampliar la informació que es disposa sobre l'artista.

Caseta per a infants del Putxet

La caseta per a infants es troba situada al carrer de la Costa, 811, al barri del Putxet i el Farró. Originalment, la caseta es trobava als terrenys que pertanyien a la Vil·la Matilde, avui situada al carrer de Portolà. El bé destaca a nivell decoratiu pel revestiment de trencadís, els elements escultòrics i els plafons de rajoles de ceràmica esmaltada. El febrer de 2022, la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni, ens fa coneixedors d'aquest singular element arquitectònic i ens demana col·laboració en relació a la seva conservació.

El Servei d'Arqueologia realitza un informe tècnic sobre l'estat de conservació exterior de la caseta amb una proposta d'intervenció per part de professionals en conservació-restauració i un estudi històric previ.

Els coneixements que el Servei d'Arqueologia ha adquirit gràcies al projecte *El mosaic del meu barri* ja fan d'ell un referent quant al coneixement de les tècniques musives i la seva conservació. El Servei d'Arqueologia realitza el reportatge fotogràfic i el web integra [la fitxa](#) del mosaic al seu inventari.

***Terratzos venecians del Taller
Masriera***

L'edifici dels antics tallers Masriera es troba al carrer Bailèn, 70-72. Es caracteritza per la seva forma de temple clàssic amb una façana amb columnes i frontó triangular. El 2020, l'Ajuntament de Barcelona va adquirir l'edifici en el qual encara no s'han fet reformes. El febrer de 2022, un estudiant en arquitectura de la Universitat Politècnica de Catalunya contacta el Servei d'Arqueologia respecte dels paviments en terratzo venecià que ornem el pòrtic i el vestíbul d'entrada de l'edifici. En el marc de les investigacions que realitza per al seu TFC, s'interessa per l'autoria i la conservació d'aquests paviments.

El Servei d'Arqueologia dona resposta i comparteix els coneixements sobre aquesta singular tècnica present a Barcelona i s'avé a realitzar una visita en companyia de l'interessat. En sorgeix un intercanvi d'informació molt beneficiós i una segona visita amb el propòsit de realitzar un reportatge fotogràfic. En aquesta ocasió s'estableixen lligams amb la Gerència del Districte de l'Eixample, a càrrec de l'edifici. Es donen recomanacions per a la conservació dels mosaics en espera d'un projecte de reforma integral de l'edifici.

El mosaic del meu barri ha estat el nexa per establir el contacte entre l'estudiant i els tècnics del Servei d'Arqueologia. El coneixement de nous exemples de terratzo venecià a Barcelona permet constituir un corpus significatiu –27 mosaics en l'actualitat. Això ha motivat la creació d'una nova tipologia de mosaic –el terratzo venecià– dins l'inventari del web. El Servei d'Arqueologia ha realitzat el reportatge fotogràfic i el web integra [les fitxes](#) dels mosaics al seu inventari.

A banda dels assessoraments descrits, hem rebut trucades i correus electrònics, a través del web, per part de particulars desitjosos de saber com recuperar i conservar els seus paviments de casa.

En resum, pensem que la tasca d'assessorament que ha derivat del projecte *El mosaic del meu barri*, respon a una necessitat expressada per part de tècnics de l'administració pública, de privats o de grups socials. Aquesta està relacionada amb la valoració patrimonial i la conservació dels mosaics o amb el desig de trobar solucions que pal·liïn a la manca de protecció patrimonial de mosaics privats.

CONCLUSIONS

El mosaic del meu barri ha esdevingut, al llarg dels seus cinc primers anys d'existència, un projecte amb múltiples facetes, visibles principalment a través del lloc web. Aquest ha anat creixent i modificant-se en funció de la participació del públic i dels coneixements adquirits. A finals del 2021, el web comptava amb 35 pàgines de contingut i 2.166 pàgines de fitxes de mosaics, una quantitat que supera les nostres expectatives en començar el projecte.

L'èxit inicial del projecte segurament ve donat per la novetat del tema i les campanyes de difusió que se'n van fer, ja sigui a través dels canals de l'Ajuntament, a través d'anuncis publicitaris a la premsa digital, paper i la ràdio o a través de la difusió d'informació per part de tercers, com mitjans de comunicació o canals digitals privats. Així, les dues primeres campanyes de participació –amb una durada limitada– recullen

aproximadament el 75% de les fitxes publicades.

En l'impàs de saber quin seria el futur del projecte, l'espai de participació va romandre tancat els vuit primers mesos del 2019. Això va provocar, no només una davallada de la participació, però també de les visites i dels usuaris del web. A partir del setembre de 2019, l'espai de participació es va reobrir amb un enfocament diferent: la voluntat de poder seguir enriquint l'inventari i la necessitat de poder gestionar la informació en funció dels mitjans personals i econòmics del Servei d'Arqueologia. Així, es decideix deixar l'espai de participació obert i no realitzar campanyes de difusió. Aquesta estratègia, reflex de les nostres limitacions i possibilitats, s'ha revelat adequada ja que, des del 2020, veiem un increment suau però continu dels participants, dels usuaris i de les visites del web.

Les causes d'aquest increment sens dubte són múltiples. Destaquem el fet que el web és dinàmic, no només

gràcies a la publicació de fitxes, també gràcies a una cura en l'actualització de la gràfica del web i de les imatges de la portada. Els usuaris se n'adonen i ho valoren. També cal remarcar que el web ha esdevingut una font d'informació important sobre mosaics, amb més de 2000 fitxes, 4000 fotografies i continguts sobre tècniques musives, artistes mosaïcistes i aspectes de conservació. El propi contingut sembla ser la raó de l'èxit. Ens ho confirmen les mètriques del web gràcies a les quals hem pogut veure que l'activitat principal dels usuaris ha passat de la participació a la consulta. D'altra banda, *El mosaic del meu barri* comença a ser un referent en la matèria, ho veiem en els enllaços d'altres llocs web i blocs, en la bibliografia de projectes arquitectònics i patrimonials o simplement en les converses amb els professionals. Després de la sortida de *El mosaic del meu barri*, hem vist sorgir altres projectes participatius com [Museu al Carrer](#) del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de

Catalunya, [NollaMap](#) coordinat pel Centre d'Investigació i Difusió de la Ceràmica Nolla i properament [Objectes enllaçats](#) del Museu del Disseny de Barcelona. Tenim constància que alguns d'aquests han trobat inspiració en el nostre projecte.

Cal però, matisar l'èxit. Les xifres abocades per Google Analytics s'han d'interpretar i caldria aprofundir aquests coneixements per confirmar-los i traure'n tot el profit. Sense entrar en mètriques complexes, el percentatge de rebots –o sigui en nombre de vegades que un usuari entra a una pàgina i en surt sense haver-ne vist d'altres– ens està donant una informació que no podem obviar. Aquest percentatge és, de mitjana, del 75%, valor que considerem molt elevat i ha anat creixent amb el temps. Pensem que, en la majoria dels casos, es tracta d'usuaris mal dirigits o robots de rastreig. Amb la qual cosa hem d'interpretar que només una quarta part de les visites són d'usuaris pertinents. Així, ens queden 30 visites

al dia de mitjana, de les quals hem de descomptar les visites de l'equip de redacció. És difícil interpretar aquesta xifra sense poder fer parangons amb altres webs sobre temàtiques culturals i que siguin exclusivament en català. Pel que fa a la participació, també convé valorar el succés. Certament, aconseguir que 365 persones obrin la porta de casa per fer una foto del seu paviment i enviar-la és una reeixida. Però, si considerem que el públic objectiu són tots els usuaris de la ciutat, aquesta xifra és fluixa.

És aquí quan ens sorprenem amb el perfil i el *modus operandi* del participant. Hem identificat dos perfils diferents. El primer seria el del participant "ocasional", el que col·labora generalment una o dues vegades, o com a molt unes deu vegades, arran d'un estímul de la campanya de difusió. Aquest és el participant que imaginàvem trobar. El segon seria el participant "assidu", que participa més de 10 vegades, i que encara que no hi hagin incentius externs, recorda el projecte i

continua enviant fotos. Els més perseverants, els hem anat coneixent i hem sabut que es tracta de fotògrafs, conservadors-restauradors, arquitectes o gent apassionada per la temàtica. Aquest perfil de participant ha aportat el 72% del contingut de l'inventari.

En aquest sentit, l'inventari ha revelat mosaïcistes de relleu, tendències artístiques, tècniques ancestrals i nous materials desconeguts per nosaltres. Les entrevistes mantingudes amb artistes han estat un encert per identificar obres la qual autoria era desconeguda. L'entrevista amb el senyor Armand Olivé Milian sembla haver donat una empenta al repunt d'interès per aquest artista que va estar actiu entre els anys Seixanta i Noranta. També mereix atenció el corrent de Street Art, que l'inventari permet documentar, pal·liant la característica d'art efímer que conté. Quant a tècniques ancestrals, ens referim al terratzo venecià, un tipus de paviment continu iniciat al segle XV a Itàlia. Està representada a Barcelona per

l'exemplar de l'església de Sant Francesc de les Saleses signat per Luigi Pellarin i datat de 1884. Gràcies a l'inventari i a informacions creuades, hem descobert la producció catalana de Luigi Pellarin, probablement l'introduïdor d'aquesta tècnica a Barcelona i el seu únic –o el principal– representant. No volem deixar de citar els "nous" materials utilitzats en el món del mosaic a partir dels anys Cinquanta. Es tracta de materials industrials dels quals potser ens sona el nom Gresite. Fabricats i més difosos a Catalunya, hem conegut els productes Plavit i Vitraico amb els quals segurament els professionals del patrimoni ens trobarem els propers decennis.

Al llarg d'aquest balanç, veiem que tant l'evolució del lloc web com les activitats col·laterals que han sorgit arran de *El mosaic del meu barri*, donen resposta a necessitats i mancances en l'àmbit patrimonial de la ciutat: per al particular que té un paviment hidràulic, saber què està trepitjant i què pot fer per lluir-lo; per un tècnic de l'Ajuntament, saber si el

permís d'obra que ha de concedir concerneix un mosaic significatiu; per a la comunitat de veïns, tenir una manera per denunciar enderrocs; per a l'estudiant, saber com contactar amb l'artista que estudia. Aquesta descoberta és el veritable èxit, assolit probablement sense ser-ne conscients.

Tenim doncs entre les mans un projecte amb contingut, amb popularitat, amb sentit i consolidat. Arriba el moment de preguntar-se quin és el futur que volem per *El mosaic del meu barri*.

PROPOSTES

01 PARTICIPACIÓ

La participació ciutadana va ser un motor primordial en començar el projecte *El mosaic del meu barri*. Hem vist que, amb el temps, la participació ha anat reduint-se alhora que les visites al web han anat augmentant. Ens podríem preguntar si no caldria desestimar la participació a favor de potenciar el contingut de l'inventari, per exemple, amb l'encàrrec de fitxes de mosaics rellevants encara no inclosos. Els mecanismes de participació ciutadana són, sens dubte, complexos de comprendre en una ciutat amb constants crides a la ciutadania i ofertes culturals.

Tanmateix, el lema del projecte *descobrir, valorar i conservar* ens recorda que la participació ciutadana és la baula inicial per arribar a les següents. Així, més que mai, pensem que cal promoure la implicació dels ciutadans.

El públic escolar

Al 2019, vam prendre iniciatives per implicar el públic escolar en el projecte. La manca de temps i organització ens va constrènyer a abandonar la idea. Segurament, l'experiència adquirida ens indica que ara és un moment propici. La motivació deriva de la necessitat de sensibilitzar un públic jove al coneixement i a la conservació del patrimoni cultural i ve recolzada per les mesures de govern promogudes per l'Ajuntament en matèria educativa i cultural. En aquest sentit, *El mosaic del meu barri* constitueix un pont idoni entre cultura i educació en l'àmbit de la ciutat.

Per a aquest propòsit, és imprescindible col·laborar i coordinar el projecte amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. La proposta aniria adreçada als centres educatius públics amb batxillerat artístic amb la intenció que els estudiants coneguin l'art del mosaic, participin a l'inventari de fotos de mosaics i se'n pugui derivar una creació artística. La

participació tindria una duració d'un any escolar amb una fase prèvia de preparació.

Els veïns dels barris

La delimitació de l'àmbit geogràfic és un segon eix de treball per desenvolupar la participació. Pensem que la circumscripció del barri ofereix un àmbit més reduït dins la ciutat, on la tasca de difusió queda més a l'abast.

Les vicissituds del mosaic de la Verneda donen la oportunitat de dur a terme una campanya de participació on el Districte i les associacions veïnals tindrien un paper rellevant. La campanya podria iniciar amb la propera inauguració del nou mosaic creat per l'artista en substitució del desaparegut. D'altra banda, es podria realitzar una —o varies— demostracions de consells de conservació a l'espai públic per informar els ciutadans sobre com tenir cura del seu patrimoni.

02 COL-LABORACIÓ AMB ALTRES ÀREES DE L'AJUNTAMENT

Catàleg del Museu Virtual d'Art Públic de Barcelona

El web del catàleg del Museu Virtual d'Art Públic de Barcelona —a càrrec de l'àrea d'Urbanisme— presenta un inventari raonat de les escultures i d'altres peces artístiques situades o visibles des de l'espai públic de la ciutat de Barcelona. Creat el 2004, mostra fitxes d'obres d'art urbà amb dades tècniques i cròniques històriques. Entre aquestes, moltes corresponen a mosaics i han servit com a font d'informació per redactar l'inventari del Mosaic del meu barri, tal com es pot veure, per exemple, a la fitxa de l'obra *Cel caigut* al parc de l'estació del Nord.

La proposta consisteix en col·laborar amb l'àrea d'Urbanisme per vincular les fitxes del catàleg del Museu Virtual d'Art Públic de Barcelona amb les fitxes del Mosaic del meu barri. També en proporcionar informació

per completar fitxes del catàleg i proposar obres de mosaic no incloses al catàleg però sí a l'inventari del Mosaic del meu barri, com per exemple l'obra El món neix en cada besada a la plaça d'Isidre Nonell, els murals de mosaic dels jardins Clotilde Cerdà o les obres del parc de Diagonal Mar.

Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni i Direcció de Serveis de Llicències i Espai Públic dels districtes

La Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni està vinculada al patrimoni arquitectònic, històric i artístic, així com a la conservació i el manteniment dels edificis i monuments municipals. Amb aquest objectiu, la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni ha col·laborat amb el Servei d'Arqueologia respecte de la protecció d'interiors patrimonials. D'altra banda, la Direcció de Serveis de Llicències i Espai Públic dels districtes són qui exerceixen la direcció executiva de la planificació

dels serveis d'obres, manteniment, llicències i inspecció, i són els interlocutors directes amb els ciutadans.

La proposta consisteix en potenciar la col·laboració entre aquestes Direccions i el Servei d'Arqueologia en quant a conservació i protecció del patrimoni musivari. El web del Mosaic del meu barri no només consisteix en una font d'informació sobre mosaics però també ofereix informació tècnica destinada al públic en general per mantenir i conservar els seus mosaics —sota forma de “consells de conservació”.

Davant la necessitat de renovar els habitatges, sense sacrificar contingut patrimonial, seria d'interès de l'administració pública un bon coneixement del patrimoni públic i privat i una bona coordinació per tal de dur a terme actuacions encertades. Així, es proposa donar a conèixer amb més profunditat o fer conèixer el projecte del Mosaic del meu barri entre les Direccions esmentades i proposar

assessorament en cas de necessitat. D'altra banda, de cara a l'assessorament del públic, es proposa difondre els “consells de conservació” a través d'enllaços URL col·locats als llocs webs de les Direccions esmentades. Pensem que el protagonisme que han pres les cases i els àmbits domèstics arran de la situació sanitària de la Covid-19 afavoreix la consulta i aplicació de bones pràctiques per part dels usuaris, com són els “consells de conservació” del Mosaic del meu barri.

Construcció del Catàleg d'arts aplicades a l'arquitectura

Podem afirmar que El mosaic del meu barri conté l'inventari de mosaics més extens que hi ha de la ciutat de Barcelona. Podem dir també que això ha servit —a ulls de tècnics i profans—, per a posar en evidència la fragilitat d'aquest patrimoni en no disposar de cap figura legal de protecció. I això ha fet posar l'alarma en qualsevol de les manifestacions artístiques que l'arquitectura contempla en els seus

acabats exteriors i interiors i que li son complementaris i identitaris dels propis creadors i/o d'èpoques i modes.

Com a conseqüència, des de la Direcció de Serveis d'Arquitectura Urbana i Patrimoni s'està impulsant la creació d'un projecte, a l'estil de *El mosaic del meu barri*, encaminat a identificar i inventariar totes aquelles manifestacions d'arts aplicades que poden ser susceptibles de ser considerades patrimoni, amb la voluntat, sempre, de protegir-les i conservar-les.

Aquesta és probablement, la millor recompensa que el nostre projecte podia esperar i, de retruc (!), el patrimoni de la ciutat. Sense el coneixement no hi ha reconeixement ni protecció possible. Esperem poder-ho portar endavant.

03 OPTIMITZACIÓ DEL LLOC WEB

Analítica de les mètriques del web

L'anàlisi de les dades del web són essencials per comprendre l'evolució d'un projecte com *El mosaic del meu barri*, articulat a través d'un lloc web. Les mètriques proporcionades per Google Analytics ens han permès realitzar una primera avaluació que ha revelat informació molt interessant. Tanmateix, es tracta d'una àrea relacionada amb l'estadística i la informàtica que ultrapassen els nostres coneixements. Aquestes limitacions s'han vist, en particular, a l'hora d'interpretar el percentatge de rebots o el percentatge de nous usuaris.

Per comprendre el trànsit del web i orientar millor els nostres esforços, es proposa sol·licitar un assessorament tècnic en analítica web. La Direcció de Màrqueting, Comunicació i Sistemes de l'ICUB podria orientar-nos en aquest sentit.

D'altra banda, convindrà aplicar filtres a Google Analytics per excloure les visites de l'equip de redacció. Aquesta configuració ha de ser autoritzada per la Direcció de Màrqueting, Comunicació i Sistemes de l'ICUB.

Optimització del web per a motors de cerca (SEO)

La optimització del web per a motors de cerca té com a objectiu millorar el posicionament del web als cercadors per obtenir un major nombre de visites orgàniques possibles, o sigui visites des d'un cercador, com el de Google. Es podrien realitzar dues millores del SEO.

La primera consisteix en l'optimització del rendiment del web (WPO), això suposa carregar les pàgines web el més ràpidament possible per no perdre usuaris i que els cercadors requereixin menys temps per rastrejar el web. En aquest sentit, proposem optimitzar les imatges, això permetrà que el web es carregui més ràpidament gràcies a la

reducció de la resolució de la imatge. Proposem reduir-la a 72 píxels per polsada. Això es proposa per a les 300 imatges que il·lustren els diferents apartats de web, però no per a les fotos incloses a les fitxes de mosaics ja que suposaria una càrrega de feina molt elevada respecte del benefici obtingut.

D'altra banda, es proposa millorar la posició de les imatges als cercadors modificant el nom de les mateixes i introduint paraules clau i una descripció idònies. Per exemple, la fotografia del mosaic de les Tres Gràcies que il·lustra l'apartat de "Què és un mosaic de tessel·les?" porta actualment el nom "Tres-Gràcies_M.8-Emblema_201611_LA-retocat-2-560x420.jpg" i el text associat és "Mosaic de tessel·les". El nom es podria modificar per: "Mosaic tessel·les Tres Gràcies Barcelona" i el text per "Mosaic tessel·les Tres Gràcies Barcelona. El Mosaic del meu barri, descobrir, valorar, conservar".

Finalment, per maximitzar l'eficàcia de la posició de les imatges, es

proposa realitzar un estudi previ de paraules clau.

04 ITINERARIS

Els itineraris són un eix del projecte que no s'ha aconseguit desenvolupar com era previst per manca de mitjans. L'anàlisi del web ha revelat que la pestanya *Itineraris* és poc visitada i ens preguntem si és per manca d'interès per part dels usuaris o bé per falta d'experiència nostra en saber gestionar la proposta d'activitats a l'espai públic. Assumim la dificultat en poder fer-nos càrrec d'una iniciativa que, malgrat l'interès, supera la nostra disponibilitat.

El material ja creat i l'espai al si del web mereix, però, ser aprofitat. Els itineraris podrien ser contemplats en el marc de les Jornades Europees de Patrimoni, per exemple, i posar-se en pràctica almenys un dia l'any. Unes dates assenyalades com aquestes farien possible, molt probablement l'èxit.

05 RECERCA

Finalment, volem posar en relleu el corpus d'informació que el projecte ha revelat. Podríem dir que es tracta de "informació massiva" que cal analitzar, vincular i desenvolupar. Ja hem citat diferents eixos de recerca que mereixen ser profunditzats. Entre aquests, sens dubte, el terratzo venecià és el que més dades ha abocat. També despenen els materials industrials apareguts a partir dels anys Cinquanta, com els productes Plavit, Vitraico o Gresite, que mereixerien un millor coneixement. O, entre les noves tècniques del tot desconegudes, les rajoles de ciment pintat produïdes pel fabricant Relieves y Ordenaciones Pétreas, més conegut per les sigles R.O.P. Aquestes decoren nombroses estacions de metro –com Plaça Catalunya, Diagonal i Paral·lel– i porteries d'edificis, que comencen a desaparèixer abans que hàgim pogut començar a fixar-nos en elles.

El primer a fer podria ser crear noves categories de tècniques musives –dins la pestanya *Què és un mosaic?*– que donin un mínim d'informació sobre el què hem investigat fins al moment. Així mateix, l'inventari podria incloure mosaics desapareguts dels quals cal obtenir l'autorització de reproducció fotogràfica.

Així doncs, pensem que és el moment de reflexionar sobre la pestanya del web fins ara buida: *Breu història del mosaic a Barcelona*. Potser el que més ens atemoreix és la paraula "breu" ja que la tasca de condensar a prop de 2000 anys d'història del mosaic en una pàgina web apareix ingent... Convindria organitzar la feina, repartir-la, investigar i pensar en el format final que es vol obtenir.